

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 11/417 | GODINA XXXIX | CIJENA 10 KN

STUDENI 2020.

**„BDIJTE, JER NE ZNATE
KADA JE ČAS!“ (Mk 13, 33)**

Poštovani čitatelji Ladonje,

kada budete imali u rukama ovaj broj Ladonje, to će biti početak došašća. To nas vrijeme svake godine raduje svojim sadržajem i svojom porukom. Upravo nam je ove godine poruka nade, vjere i radosti, koju došašće donosi, posebno dobrodošla. Svjesni smo da će problem bolesti, s kojom se mnoštvo ljudi još uvijek bori, obilježiti i ovo lijepo i sveto vrijeme iščekivanja blagdana Isusova rođenja. Vremenu došašća posvećujemo i ovaj broj Ladonje. Nadamo se da će došašće svojom porukom i ove godine zakoračiti u svaki naš dom, u svako srce vjernih, posebno onih koji osjećaju najveću težinu sadašnjega vremena. Došašće ne označuju prvenstveno pune crkve na zornicama, ni prepune crkve na polnoćkama. Jer koliko god će nam i te slike nedostajati, ono najvažnije ostaje. To je nada i vjera da će se i ove godine naša tama obasjati svjetlom. Da će nam vjera u Isusa utjelovljenoga u Betlehemu donijeti novu nadu. Da ćemo i iz ovih životnih okolnosti izaći jači i dosljedniji u vjeri. Možda je to prigoda da došašće i Božić doživimo na malo drugačiji način. Malo bespomoćno dijete u štali možda bolje razumije onaj koji se osjeća bespomoćno u svojoj bolesti ili neizvjesnosti za svoju budućnost. Jer baš onda kad nam ništa ne nedostaje i kada nam sve ide od ruke, kada uživamo u blagodatima i udobnosti sadašnjega života, u iskušenju smo da Isusovo rođenje u Betlehemu doživimo kao jednu romantičnu priču koje se lijepo sjetiti jednom godišnje. Takav doživljaj, nažalost, neće ništa promijeniti u našem životu. Mi ćemo i dalje ostati onakvi kakvi jesmo, sa svim svojim nedostacima i manama, uvjeravajući se da ima i gorih od nas i kako bismo mi bili bolji, da drugi nisu toliko loši. Zbog toga je vrijeme ovogodišnjega došašća važno. To je prigoda da bez pretjeranoga vanjskog sjaja pogledamo sebe i svoju nutrinu. Jesmo li se zaista u duhovnom smislu pripremili na susret s Bogom u kojeg vjerujemo? Jesmo li spremni promijeniti sebe kako nam Božić ne bi bio samo formalnost, folklor ili lijep običaj? Na kraju krajeva, jesmo li spremni za susret s Bogom Ocem kada god On bio, u nadi i vjeri da se susrećemo s Onim koji je ljubav, milosrđe i dobrota? Ove će godine sigurno biti više prigoda da u sabranosti, tišini i jednostavnosti ovih zimskih dana na dostojan način proživimo ovo vrijeme koje smo upravo započeli.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulske biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić, Nela Petek

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja pretplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik

JOSIP TURČINOVĆ d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ziro računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Uplate iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVĆ d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovница: "Uđi u radost gospodara svoga"

Radi poznatih okolnosti COVID-a 19, gotovo da nismo ni primijetili da je započela još jedna nova pastoralna godina. Iako moramo priznati da puno toga što smo predvidjeli za proteklu pastoralnu godinu nismo uspjeli ostvariti, znamo da pastoralni život naših župnih zajednica i naše Porečke i Pulske biskupije ne smije stati. Stoga smo i za ovu pastoralnu godinu predložili temu za koju smatramo da je vrijedi promišljati i barem donekle ostvariti. Ovogodišnja je tema pastoralnoga plana naše biskupije sakrament vjenčanja. Zbog toga i tekst pastoralnoga plana donosimo u cijelosti u ovom broju Ladonje.

Vjerujem da smo svi svjesni da se mijenjaju mentalitet i običaji i u ovoj našoj sredini, da neke vrednote, koje su bile veoma važne, pomalo postaju nebitne. To se posebno može vidjeti u životima mnogih naših mladih koji nisu svjesni da sklapanje braka i stvaranje obitelji znači odgovornost i svjedočanstvo vjere. U nekim je našim župama vjenčanje postalo rijedak događaj. Istina je da je to stvarnost koju je nemoguće promijeniti jednim pastoralnim planom, ali ipak može biti poziv na razmišljanje svakome od nas. Nitko od nas ne može reći da nas se to ne tiče. Kao svećenik mogu itekako pomoći u susretu s mladima, da im taj susret bude ohrabrenje i podrška. Svi naši vjeroučitelji, poglavito oni koji predaju u srednjim školama, mogu iskoristiti prigodu da mladima na prihvatljiv način progovore o ljepoti i važnosti braka i obitelji. Tu je, dakako, i nezamjenjiva uloga roditelja, koji ne odgajaju svoju djecu vežući ih za sebe kako bi zauvijek bili o njima ovisni, već kao mlade, ali zrele osobe, koje će imati hrabrosti uzeti svoju budućnost u svoje ruke i stvoriti ono što daje smisao njihovu životu, a to su brak i obitelj.

Poštovani čitatelji, vjerujem da svatko od nas u toj važnoj temi može naći svoje mjesto i ispuniti svoj dio kršćanske odgovornosti.

Neka nam svima bude blagoslovljeno i plodonosno vrijeme došašća koje smo započeli.

Malo svjetlo u rukama

Čovjek se sam mora pripremiti za svoju budućnost, kao što se mlad čovjek priprema za svoj posao te u mladosti usvaja vještina koju će primijeniti u trenutku kad budućnost zakuca na njegova vrata. Isto vrijedi i za ljubav: ako ne pripremiš svoje srce u čistoći i poslušnosti, nećeš prepoznati ljubav koju ti Bog daruje. Tvoja budućnost ovisi o twojoj spremnosti da prepoznaš trenutak i odgovoriš na izazov koji je pred tobom. Isto vrijedi i za tvoju vjeru i za budućnost tvoje duše.

O tome nam govori 25. poglavlje Matejeva evanđelja, koje stavlja pred nas tri prisopodobe, izuzetne dubine i profinjene tematike, a one nas uvode u temu konačnoga susreta s Gospodinom. Deset djevica što čekaju zaručnika noseći svjetiljke – s uljem ili bez ulja (Mt 25,1-13), prisopodoba o talentima, koji mogu biti umnoženi ili zakopani (Mt 25,14-30), te slika posljednjega suda kroz koju jasno odjekuju Isusove riječi: „Što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste“ (Mt 25,31-46). Tri slike o kraljevstvu nebeskom jednostavnim rječnikom „crtaju“ što vjernik mora činiti, da bi se pripremio na svoj susret s Bogom.

Pogledajmo prisopodobu o mudrim i ludim djevcicama (Mt 25,1-13). Deset djevojaka čeka zaručnika kako bi s njime ušle na svadbenu svećanstvo. No, čekanje se odužilo, pala je noć, i u vrijeme ulaska na svećanstvo, pet djevojaka ima upaljenu svjetiljku, a drugih pet ostaje bez ulja jer ga nisu ponijele sa sobom. Pet djevojaka ulazi na banket sa svojim svjetlom, a drugih pet, koje Matej naziva „ludima“, ostaju u svom mraku. Karakteristika Matejeva evanđelja jest da svugdje naglašava ulogu zajednice u životu vjernika. No, ovo je jedan o rijetkih tekstova u kojem Matej govori upravo suprotno: postoje stvari koje

zajednica ne može učiniti za pojedinca. Postoje odluke, djela, stavovi, koji su isključiva odgovornost pojedinca, individualca, i ako ih on ne učini ili doneše, nitko to neće učiniti osim njega. Od deset djevojaka, samo njih pet nosi ulje za svjetiljku sa sobom: problem nastaje sa spoznajom da mudre djevice s uljem, ne mogu pomoći ludim djevojkama. Jednostavno, to ne mogu učiniti.

O svjetlosti Isus govori u petom poglavljiju Matejeva evanđelja: „Vi ste svjetlost svijeta, ne može se sakriti grad na gori, niti se užije svjetiljka da se stavi pod posudu, nego na svjećnjak da svjetli svima u kući. Tako neka svjetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima.“ (Mt 5,14-16) Svjetlost u Matejevu evanđelju upućuje na dobra djela. Lude djevice ne nose svjetlost sa sobom i nitko im ne može pomoći, jer su dobra djela bila isključivo njihova odgovornost.

Time Matej ukazuje da zajedništvo na koje su kršćani pozvani, i kojim ostvaruju svoju vjeru, ima svoje granice. Zajedništvo nikako ne oslobađa od osobne odgovornosti i osobnoga zalaganja. Zajedništvo ne nudi izlike za nečinjenje. Nitko se ne može šlepati na tuđoj dobroti, već mora sam činiti dobro. Također, pripadnost instituciji koja po svom programu čini dobro, nije dovoljna, potrebno je osobno djelovati, i to na svim razinama, jer nitko ne može prihvati milost u twoje ime. Nitko ne može činiti dobro u twoje ime. Nitko ne može vjerovati u twoje ime. Netko će možda pomisliti kako je dovoljno da postoji Caritas ili Crveni križ, koji čine dobro uime cijelog društva. No, ovaj tekst podsjeća nas da je dobrotu potrebno donijeti svojim vlastitim rukama, kao malo svjetlo na dlanu. Lude djevice, noseći

svjetiljke bez ulja, prikazuju svoju vjeru bez djela, oslanjajući se na tuđu odgovornost, na tuđa djela.

Druge dvije prisopodobe – prisopodoba o talentima koje gospodar dijeli svojim slugama, ali i slika posljednjega suda, gdje je jedino mjerilo ljubav učinjena bližnjemu – dodatno pojašnjavaju tu sliku. Konačan kriterij našega djelovanja određen je slikom koju imamo o Bogu jer čovjeka ništa ne može blokirati kao njegove vlastite predrasude i pogrešne slike o Bogu, koje ga ograničavaju strahom, rezignacijom, strogoćom. Ispravna slika o Bogu, njegovu milosrđu – otvara čovjekov put prema suradnji s Božjom milošću. I konačno, slika posljednjega suda u sedam djela milosrđa profilira konkretni raspon čovjekova djelovanja. Gladnoga hranići, žednoga napojiti, primiti putnika, posjetiti patnika..., to ostaje kriterijem čovjekova odnosa s Bogom, koji je daleko od apstraktnih principa i teoretske mudrosti koja ne dotiče stvarnost života.

Put prema Bogu osvjetljuju naša dobra djela, ona su, darovana u velikodušnosti, zapravo jedino što stvarno posjedujemo. „Svetlo svjetli u tami, i tama ga ne obuze“ (Iv 1,5), riječi koje u Ivanovu evanđelju opisuju Isusa, odnose se i na nas jer svjetlo treba održavati i ništa ga neće ugasiti. Nije to sklopka koju palimo, nego dug i mukotrpan rad, koji ne poznaje kategoriju vremena. To je iščekivanje Božje blizine, za koje uvjek vrijedi „baš sada“ – trenutak u kojem se prepoznae Gospodina, dajući sve od sebe, uzdajući se u njegovo milosrđe, ali uvjek u konkretnom odnosu s bližnjim jer sve što učinimo jednome od njegove najmanje braće, njemu učinismo. Neka nam i ovo došaće bude put prema Gospodinu, s malim svjetlom dobrote i vjere u našim rukama.

Ova je godina u svakom pogledu, pa i vjerskom, puna „oluja“ i predaha od koronavirusa. Javljuju se sumnje, strahovi,oli i odgovornost kako iz ove olujeće tijelosno i duovno zdravi. Svako dan održavamo o broju zaraženih i umrlih, što kod čovjeka razvija tjeckot i strah. U seundi se promijeni život, postaješ pozitivan ili rutoraš u izolaciju. A mi smo društvena život, potrebna nam je blizina drugačia, posebno vjerskem zajeđništvu. Ne znamo što nam je više u pogibelji, tijelo ili duh. Jedno ohrabrenje za ovo vrijeme možemo pronaći u riječima bl. Miroslava Bulešića, koje je izgovorio 31. siječnja 1944. u Bađerni, također u vremenu punom neizvjesnosti.

Oluja na moru potresni je slika nevolja, što nas stiže na putu života. Kada na uzburkanom moru križaju munje i grme grešnici, a valovi se kao brda pjene i viče, onda problemi i hrabar i hrabar pomisljavajući na smrt.

I naše srce zarenće od straha, kada nam se nad glavom nadviju crni oblacu nevolja, kada nas bolest obori na postelju, ili kad se mashtvo, neuspjeh i poslu uništi prijašnje bogatstvo ili kada smrt nemilo ugrabi druge nam čeljade. Drhće, strepi, onda bol boli srce u nama kao i u apostolu, to je da, kad ugledaše smrt u bijesu valjajući.

Ali i ranjeno negda apostolima, govoriti: Što ste strašljivi, malovjeri. Što ste strašljivi plasite tereta križa? Zašto ste strašljivi vaka nevolja

Bl. Miroslav: Bez trpljenja nema spasenja

od Boga? Zar ne vodi Bogu? U sreći i obilju lako nestane misli na Boga i na vječnost, onda tražimo svoje nebo na zemlji, a ne gore, pa zaboravljamo na najpotrebnije: spas duše za sudbonosnu vječnost.

Neki prosti čovjek iz naroda govorio je: „Da nema zmije, da nema groma, ljudi bi zaboravili na Boga!“ Jest, u nevolji sjeca se čovjek Boga, u križu je bliz Bog i nebo i onda nas naša nemoć sili da tražimo Gospodina i njegovu pomoć, te da si pokorom i kajanjem zaslužimo njegovo milosrđe. Kad nam srce krvari i kad ostanemo bez utjehe, onda se oči naše dižu nad zemlju i u nebu tražimo mira, što ga svijet sa svojim obiljem ne može dati.

„Jer si bio Bogu drag, morala je kušnja doći vrhu (do) tebe“ – govorio je andeo Tobiji. Sv. Pavao nas ovako tješi: „Nemoj smalaksavati ako te Bog bude kaznio, jer koga Bog ljubi, onoga i kazni, on udara svakoga koga je uzeo za dijete svoje.“ (Heb12,6) Evanđelje jest potvrda tome! Blaženi koji trpe!

Sveci o tome: sv. Terezija: „Gospodine, daj mi da trpim ili da umrem.“ Sv. Ivan Zlatousti: „Ako ti Bog dадне dar da činiš čudesu, to ti sigurno daje nešto veliko, ali ne tako veliko kao onda kada ti nevolju šalje. Za danim čudesima ti si dužan Bogu zahvalnost, ali po nevoljama postaje Bog tvojim dužnikom, jer ti mora po svojem obećanju dati za to neizmjerenu nagradu.“

Kada nam Bog u svojoj neizmjerenoj dobroti šalje nevolje, on nam šalje toliko i takvih nevolja, da ih možemo podnijeti. On zna što je najzgodnije za spas svakoga, pa svako može biti siguran, da je Bog i njemu dao ono što je za nj najbolje. Bez trpljenja nema spasenja.

Primjer:

Nakon Adamova grijeha neizbjegno nas prati trnje i nevolja, pa mi mrmljali, plakali, uzdisali. Nećemo time izbjegći kuš-

njama, nego obratno. Vrijedat ćemo Boga, križ će nam biti puno teži, a zasluge ćemo izgubiti. Sve za ljubav do Boga podnositi.

DVOSTRUKA MJERILA SLOBODE

Krajem ovoga mjeseca završava ova crkvena godina i, s došašćem, nastupa nova. Teška je bila ova godina. Na blagdan sv. Josipa u ožujku zatvorili smo crkve, pa ponovno otvorili za veći broj ljudi, uz poštivanje epidemioloških mjera. Možda smo i sada na korak do ponovnoga zatvaranja. Morali smo potpuno promijeniti ponašanje: umjesto da ljude pozivamo da u što većem broju dolaze u crkvu, bilo je trenutaka kada smo morali gotovo „zabraniti“ dolazak većega broja vjernika u crkvu. Jedno sasvim novo iskustvo s kojim se dosad nitko nije suočio. Ne usuđujemo se pozivati starije ljude i djecu u crkvu, župni vjerouaunk funkcioniра uz dodatne teškoće, kako djeca različitih razreda ne bi bila zajedno. Teškom mukom organizirali smo prve pričesti i krizme, odustali od bilo kakvih masovnijih slavlja, maknuli iz crkava sve što bi moglo biti uzrokom zaraze. Smatram da smo se kao Crkva ponijeli iznimno odgovorno, uz nekoliko sporadičnih izuzetaka.

Virtualna vjera?

Sve to, naravno, dugoročno utječe na vjerski život ljudi. Jer, postoji opasnost da se svi suviše priviknemo na virtualni način života i prakticiranja vjere. Gotovo je sigurno da se, kada jednom pandemija nestane, neće svi olako vratiti u crkve, s obzirom da su „naučeni“ misu pratiti na televiziji. Kao što je očito da, u ionako velikoj krizi broja crkveno sklopljenih brakova, neće svi oni koji su morali odgoditi crkveno vjenčanje ponovno donijeti odluku da se vjenčaju u crkvi. Pogotovo se ova kriza negativno odrazila na vjerski odgoj i obrazovanje djece. Uvijek je problematično vjerske sadržaje i iskustva prenijeti nekakvim virtualnim putem, posebno kada su djeca u pitanju. Vjera, naime, nije samo znanje o vjerskim istinama nego prijenos vjerskih iskustava, svjedočenja, smisla, čak i mogućih stranputica, a to je teško postići virtualnim putem. Moramo odati priznanje mnogim vjeroučiteljima koji uspijevaju, unatoč svim ograničenjima, zadržati nekakav

odnos s djecom. O kvaliteti toga odnosa mnogo ovisi, puno više od kvalitete osobnoga računala ili tableta. Jarmovi su ove pandemije teški u svakojakom smislu, pa tako i za vjerski život.

Suhoparna politiziranja

No, događaju se i neke neobjašnjive neologičnosti. Sada, nakon što je na snazi tzv. drugi val pandemije, svi su vjernici dužni u crkvi nositi maske, držati razmak, ne smiju se rukovati, koristiti blagoslovljenu vodu. Ako želimo nekoga ispovjediti, moramo koristiti masku. Ako pričećujemo, također, iako se u crkvama ljudi ne pomiču sa svoga mjesta, ne grupiraju se, ne „pušu jedan drugome za vrat“. S druge strane, u jeku visoke rizičnosti, gledamo kako u Splitu slave obljetnicu Torcide, Hajdukove navijačke skupine. Tisuće ljudi na rivi, bez zaštitnih maski, satima se druže i grupiraju, pjevaju, slave, uz obilan vatromet. I nikome ništa. Mnogi od nas vole Hajduk, vole i navijanje Torcide i njihov osebujni stil. No, nije li takvo ponašanje znak indiferentnosti ili nedugovornosti prema onim ljudima koji se u isto vrijeme bore s koronom, kao bolesnici ili kao medicinsko osoblje. Mogu zamisliti kakvom bi poplavom kritika obilovali svi mediji da se tako nešto dogodilo na nekom crkvenom slavlju. Zar su onda zaista u kriju oni koji zagovaraju uvođenje oštrijih sankcija za nepoštivanje epidemioloških mjera? Zar ne bismo i mi, naprimjer, mogli razmišljati o uvođenju različitih razina ograničenja ovisno o tome o kakvoj se županiji radi, koji je broj zaraženih, kakvo je ondje ponašanje ljudi itd., kao što to čini susjedna nam Italija? Sve je to objašnjivo ako slušamo što govori predsjednik Hrvatske. Svaki stroži i radikalniji oblik uvođenja epidemioloških mjera on smatra povredom sloboda i prava građana. Kao da Nacionalni stožer civilne zaštite nastoji uvesti diktaturu u Hrvatskoj! I kako objasniti govor predsjednika SDP-a u Saboru, koji uporno ponavlja „mantru“ kako u Hrvatskoj ne postoji neka strategija suzbijanja pandemije, a

istovremeno nijednom riječju ne spomenе u čemu bi se ta strategija trebala sastojati i kako bi trebala izgledati.

Jalova slatkorječivost

Umjesto da pokušavamo na ledima bolesnih ljudi zaraditi političke bodove, daleko bi bilo bolje da svi, vlast i oporba, smišljaju načine kako i u ovakvoj situaciji omogućiti donekle normalan život ljudi, ne zaboravljajući zaštitne mjere. Ne možemo govoriti o slobodi kao o absolutnoj mogućnosti da svatko čini što ga je volja jer se onda nužno sloboda jednoga sukobljava s pravom drugoga. Svi imamo pravo na slobodu, ali pod uvjetom da ta sloboda ne ugrožava pravo na zdravlje drugoga. Nikamo nećemo stići ako svatko, bilo iz vlasti, bilo iz oporbe, slatkorječivošću o slobodi nastoji „omiliti“ građanima, vlastitim potencijalnim glasačima. Da smo mi u crkvama tako postupali i omalovažavali sve što nam se događa, bili bismo, doduše, imali pune crkve, ali bismo bili završili na „stup srama“. I to opravdano. To se, naravno, neće dogoditi današnjim političkim i nekim drugima hrvatskim „propovjednicima“ apsolutiziranja slobode. Zaista je vrijeme da se uozbiljimo i traži zamjenimo ozbiljnim promišljanjem o onome što nam predstoji i što nam je činiti. Nemojmo olako sve zaboraviti, poput onih vandala koji su prije nekoliko dana bojama premazali murale na kojima su bili likovi liječnika i medicinskih sestara kojima su na taj način tijekom najveće epidemije odgovorni građani izražavali svoju zahvalnost.

PASTORALNI PLAN POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

(od studenoga 2020. do studenoga 2021. godine)

Vrijeme u kojem promišljamo i planiramo pastoralne aktivnosti za našu Porečku i Pulsku biskupiju, kao što je svima poznato, opterećeno je vremenom pandemije Covida19 s kojim se još uvek cijeli svijet bori. To je i glavni razlog da značajan dio našega pastoralnog plana prošle pastoralne godine nismo uspjeli ostvariti na primjeren način. Ipak, svjesni smo da pastoralne aktivnosti i djelovanja u našim župnim zajednicama, pa tako i u našoj mjesnoj Crkvi, ne bi smjeli stati. Nismo sigurni koliko ćemo i u budućem vremenu imati mogućnost ostvarenja predloženih ciljeva ovogodišnjega pastoralnog plana, ali nadamo se da ćemo i u ovako posebnim i zahtjevnim okolnostima pronaći nove načine i metode djelovanja kako bi naša Crkva vršila svoje poslanje i kako bismo svi mi, njezini članovi, dali svoj doprinos u duhovnoj izgradnji sredine u kojoj živimo.

Prošlih smo godina u našim pastoralnim planovima posvetili pozornost sakramentima, koji su važni i nezamjenjivi u životu Crkve. Ove ćemo godine promišljati o sakramantu ženidbe. Razloga, dakako, ima napretek. Sakrament vjenčanja, brak i obitelj teme su važne u svakom vremenu i čine samu srž života Crkve. Stoga i Zakonik kanonskoga prava govori: „Krist Gospodin uzdigao je na dostojanstvo sakramento ženidbe savez među kršćanima, kojim muška i ženska osoba međusobno uspostavljaju zajednicu svoga života po svojoj naravi usmjerenu dobru supruga te k rađanju i odgajanju potomstva.“ (Kan. 1055) Drugi vatikan-

ski koncil u dokumentu *Gaudium et Spes* naglašava: „Intimna zajednica bračnog života i ljubavi, kojoj je Stvoritelj utemeljio i providio vlastitim zakonima, sazdaje se bračnom vezom, tj. osobnim neopozivim pristankom...sam je, naime, Bog začetnik braka koji je opskrbljen različitim ciljevima.“ (Br. 48)

Stoga je važno postaviti pitanje kolika je svijest o važnosti vjenčanja i braka prisutna u svijesti svih vjernika, a posebno mladih. Svjedoci smo da ima sve manje onih koji žele sklopiti brak u Crkvi, a i onih koji se žele registrirati samo pred državnim službenikom. Razloga za to, dakako, ima mnogo. Valja primijetiti da se i u tradicionalnim obiteljima, koje prakticiraju vjeru, u današnje vrijeme razvode i to ne smatraju nekim značajnijim problemom. Ujedno, gotovo postaje „normalno“ živjeti zajedno bez sklapanja ni crkvenoga ni civilnog braka.

Toga je svjestan papa Franjo koji je 2013. godine u Brazilu govorio mladima: „U današnjem svijetu postoje oni koji kažu da je brak izvan mode. Je li doista tako? U kulturi relativizma i prolaznosti mnogi govore o važnosti uživanja u trenutku. Kažu da nije vrijedno obvezati se na cijeli život... molim vas da umjesto toga budete revolucionari, da plivate protiv struje... vjerujem u vas i molim za vas...“

Ovaj naš Pastoralni plan i sve naše pastoralne aktivnosti imaju za cilj ohrabriti i potaknuti sve naše mlade vjernike na ovaj važan cilj koji doista daje smisao njihovu životu. Svima bi nama to trebao biti poticaj da

svatko u svojim mogućnostima doprinosi važnosti i značaju sakramenta vjenčanja, braka i obitelji jer je to na dobrobit Crkve kojoj pripadamo i društva u kojem živimo. Papa Franjo također govori: „Sakrament braka velik je čin vjere i ljubavi jer svjedoči hrabrost vjere u ljepotu Stvoriteljeva čina i življenja one ljubavi koja nas potiče da idemo uvijek naprijed... Kristovom milošću.“ Nadamo se da će važnost ovogodišnje pastoralne teme za našu Po-rečku i Pulsku biskupiju prepoznati sve naše zajednice i svi članovi naše biskupijske obitelji.

Prijedlozi pastoralnih aktivnosti na biskupijskoj razini

1. Okvirna tema biskupijskih susreta svećenika svakako će biti sakrament vjenčanja, brak i obitelj. Teme o kojima bi valjalo razmišljati mogle bi biti:

- Utemeljenje braka i obitelji u Bibliji
- Sakralni vid ženidbe
- Moralni vid ženidbe
- Pravni vid ženidbe
- Crkvena ženidba ili slobodne veze – znak vjere ili novo poganstvo?
- Mogućnosti pastoralnoga rada s već vjenčanim mladim bračnim parovima
- Pastoralna briga Crkve za brakove i zajednice koje nisu sklopile crkveni brak.

2. Na biskupijskom planu svakako bi bilo korisno organizirati susret za sve koji sudjeluju u tečajevima priprave za ženidbu. To bi bila prilika da se ponovno definiraju i odrede najvažnije teme, a ujedno i mo-

gućnost da se tečajevi na području cijele Biskupije tematski ujednače.

3. Vijeće za mlade, ako to prilike budu dopuštale, moglo bi svoje susrete iskoristiti da se na primjeren način mladima progovori o važnosti ženidbe. Teme mogu biti:

- Živjeti vjeru znači prihvati odgovornost braka i bračnoga života
- Crkvena ženidba – znak vjere, slobodne veze – novo poganstvo
- Svjedočiti vjeru znači stvoriti obitelj i prihvati odgovornost za svoj život i život svoje obitelji.

4. Vijeće za obitelj sukladno temi ove pastoralne godine moglo bi progovoriti obiteljima o važnosti odgoja djece i mlađih kako bi bili spremni prihvati na sebe odgovornost života. Danas je to itekako važno kada svjedočimo primjerima da roditelji ponekad i u dobroj namjeri djecu i previše vežu za sebe, a kao posljedica toga može biti da mlađi nisu samostalni, ni dovoljno zreli, ni odgovorni za izgradnju svoga budućeg života. Radi toga roditelji moraju biti svojoj djeci podrška i ohrabrenje kako bi bili spremni stvoriti vlastitu obitelj, a time i graditi vlastitu budućnost.

5. Veoma važnu ulogu, poglavito u daljnjoj pripremi za ženidbu, mogu imati vjeroučitelji, posebno u srednjim školama. Vjeroučitelj je jedini školski predmet u kojem se govori o sakramentu vjenčanja i važnosti braka. Katehetski ured naše biskupije sigurno će nastojati okupiti vjeroučitelje kako bi ta njihova zadaća i poslanje bili što korisniji za mlađe koji su im povjereni, kako bi o ovoj važnoj temi mladima mogli progovoriti na najprimjereniji i njima prihvatljiv način.

6. Nadamo se da ćemo i korizmeno vrijeme moći iskoristiti za razne duhovne sadržaje, da će to biti pri-

goda za duhovne obnove svih vjernika, posebno onih koji nastoje služiti svojoj župnoj zajednici. To su pjevači, članovi župnih vijeća, vjeroučitelji, župni animatori, čitači i djelatnici župnih Caritasa. Vjerujem da ćemo i mi svećenici, redovnici i redovnice ovo sveto vrijeme posebno posvetiti molitvi i razmišljanju o važnosti sakramenta ženidbe za zajednice kojima služimo.

7. Dani i u ovoj godini koji su vezani uz bl. Miroslava Bulešića, kao što su 13. svibnja, njegov rođendan, 24. kolovoza, dan njegove mučeničke smrti, i obljetnica beatifikacije, 28. rujna, mogu biti prigoda da upravo njega, kao mladoga svećenika, možemo našim mlađima predstaviti kao uzor odgovornosti i dosljednosti u življenu svoje vjere.

8. Bilo bi također korisno da cijela naša biskupijska zajednica obilježi 11. rujna 2021. godine kao sedamdeset petu obljetnicu mučeničke smrti bl. Francesca Bonifacia. To može biti prigoda da se cijela naša mjesna Crkva još bolje upozna s mladim svećenikom koji je izgubio svoj život samo zato jer je bio kršćanin, vjernik i svećenik koji je vjerno i savjesno obavljao svoju svećeničku službu.

Prijedlozi pastoralnih aktivnosti na dekanatskoj razini

1. I ove bi godine važnu ulogu u ostvarivanju pastoralnoga plana trebali imati dekanati. Stoga posebnu važnost imaju mjesечni susreti svećenika u dekanatima, rekolekcije. Svrha je tih susreta duhovni rast svećenika i redovnika koji u dekanatu djeluju, ali i izgradnja zajedništva, poglavito radi kvalitetnijega pastoralnog djelovanja.

2. U prvom duhovnom dijelu mjesecnih susreta ove bi se godine moglo razmišljati o temi braka i obitelji koristeći se porukama i mislima pape Benedikta XVI. i pape Franje. U dijelu rekolekcije u kojima se promišlja o pastoralnim temama, ove bi godine teme mogle biti u svezi s pastoralnim planom. Teme bi mogle biti:

- Bliža priprema zaručnika za vjenčanje (kako što bolje u dekanatu organizirati i održavati tečajeve za brak)
- Neposredna priprava zaručnika za vjenčanje (susret zaručnika sa župnikom)
- Duhovna priprema za slavlje vjenčanja
- Primjerena organizacija samog slavlja vjenčanja (mjesto vjenčanja, vjenčatelj...)
- Postupak za ženidbu, navještaj ženidbe, obavijest o sklopljenoj ženidbi, obveze prema matičnom uredu (sve to može značajno koristiti svima, a posebno mlađim svećenicima u pripravi zaručnika za vjenčanje)
- Valjanost ženidbe, zapreke, zabrane...

3. I na planu dekanata bilo bi dobro, ako nam okolnosti budu dopuštale, organizirati predavanja ili tribine na temu odgoja djece i mlađih za život i izgradnju budućega obiteljskog života. (Važnost crkvene ženidbe

kao znak vjere, opasnost slobodnih veza, prihvatanje odgovornosti za brak i obitelj.)

4. Veoma je važna suradnja i komunikacija među svećenicima u dekanatu kako bi se izašlo ususret svim parovima koji žele sklopiti brak i pomoglo im se da u okvirima kanonskoga prava sklope valjanu ženidbu.

Prijedlozi pastoralnih aktivnosti na župnoj razini

1. Veoma je važan susret sa zaručnicima na župnoj razini, u neposrednoj pripremi vjenčanja. Župnicima je to prigoda da susretljivošću i poštovanjem prihvate zaručnike. To je možda jedini susrest s njima, ali upravo radi toga treba učiniti sve da to bude i početak njihove povezanosti s Crkvom i župnom zajednicom. To je prigoda da zahvaljujući našoj otvorenosti i razumijevanju shvate, kako su došli u zajednicu krštenih gdje i pripadaju, da svojim vjenčanjem obogaćuju i oplemenjuju župnu zajednicu i sredinu u kojoj žive.

2. Susreti s roditeljima prvopričesnika i krizmanika mogu također biti dobra prilika da se i njihove roditelje potakne na sklapanje crkvenoga braka, ukoliko to nisu učinili, a crkveno im pravo to dopušta. Možda im je potreban i naš poticaj kako bi svojoj djeci mogli biti primjer vjere i kako bi i oni, primajući sakramente, ispunjavali dostoјno svoje roditeljsko poslanje. Ujedno je to prigoda da se i one koji žele kumovati, potakne na sklapanje sakramenta ženidbe jer jedino tako mogu ispuniti očekivanja zbog kojih su i odabrani, mogu biti uzor i poticaj u življenu vjere.

3. U pripremi odraslih za primanje sakramenata kršćanske inicijacije bilo bi također važno istaknuti važnost crkvenoga braka u kojem se ogleda ozbiljnost kršćanskog života.

4. Radi svega toga valja paziti da nikoga tko dođe na naša vrata, olako ne odbijamo, već da učinimo sve što je u našoj moći i sve što Crkva dopušta da milost sakramenta ženidbe jača ljubav i zajedništvo onih koji svoju ljubav žele potvrditi pred oltarom, pred Bogom.

Svesni smo da je sakrament ženidbe i sklapanja braka u određenoj krizi ne samo na ovim našim prostorima nego i puno šire. Možda izgleda da ovim pastoralnim planom nećemo puno postići, ali smo ipak pozvani, svatko od nas, počevši od svećenika, a onda i od svih vjernika, pitati se: Što ja mogu učiniti da sakrament vjenčanja svakako postane prepoznatljiv kao neprocjenjiva vrijednost i za život Crkve i za dostojan život društva u kojem živimo? Mi svećenici možda možemo doprinijeti svojim strpljenjem, razumijevanjem i poštovanjem. Svi vi, poštovani vjernici, to možete primjerom vlastitoga života življena vjere u svojoj obitelji. Ako smo to spremni učiniti, onda s pravom vjerujemo da će Bog svojom milošću ispuniti naša očekivanja i više nego što se i sami nadamo.

Svečanost domaće riječi u Dobrilinu Ježenju

Unedjelju, 4. listopada 2020. u novosagrađenom Društvenom domu „Dr. Juraj Dobrila“ u Ježenju, koji je otvoren i po rukama biskupa mons. Ivana Milovana 20. lipnja ove godine svećano blagoslovljen, održano je predstavljanje knjige, tj. zbirke poezije gotovo svih istarskih pjesnika pod nazivom „Istarska besida je duši lik“.

Ovom je manifestacijom ovaj dom „kršten“ te je postao ne samo mjesto okupljanja lokalnoga stanovništva nego i mjesto društvenih i kulturnih zbivanja središnje Istre.

Ispred doma na prekrasnu vidičkovcu s primjereno razmaknutim stolicama u publici i poštujući epidemiološke mjere, prisutnima je dobrodošlicu uime domaćina zaželjela Mirjana Ferenčić, koja je ujedno i grafička urednica knjige. Ona je pristigle pjesnike i druge uzvanike upoznala s baštinom istarskoga preporoditelja biskupa dr. Jurja Dobrile, kojije rođen u Velom Ježenju prije 208 godina, a uspomena se na njega itekako čuva na ovom prostoru te se svake godine održavaju „Dobrilini dani“ njemu u čast. Podsjetila je prisutne i da je u Tinjanu bila 1900. godine otvorena Hrvatska čitaonica, a 1912. godine u Ježenju. One su bile rezultat Dobrilina cijeloživotnoga zlaganja za prosvjećivanje hrvatskog puka u Istri. Isto je tako spomenula kako se ove, 2020., godine spominje i 100. obljetnica paljenja hrvatskih knjiga. Naime, u Puli je spaljen Društveni dom i 7000 knjiga, samo zato što su bile pisane hrvatskim jezikom. Dotakla se i riječi našega velikana mons. Bože Milanovića čije se 130. obljetnice rođenja ove godine spominjemo. Svojim poznatim sloganom da se režimi mijenjaju, a da narod ostaje, dao nam je razlog više da s ponosom predstavimo ovu zajedničku zbirku, u kojoj se nalaze pjesme pisane na svih pet istarskih dijalekata.

Glavni supokretači izdavanja ove zbirke Josip Klarić, Marija Sošić i

Davorka Flego. Urednica i lektorica je Alvijana Klarić, koja je i akcentuirala sve pjesme. Nakladnik je Bujšćinski glas iz Umaga koji zastupa Zlatan Varelija. Pjesme u zbirci ilustrirane su crtežima istarskih motiva, koje su napravile učenice Turističko-ugostiteljske škole Antona Štifanića iz Poreča, Anastazija Širok, Luiza Đukić i Tina Nekić.

Nakon uvodne riječi Josip Klarić prisutne je pozvao na minutu šutnje za nedavno preminulu pazinsku pjesnikinju Anu Krnjus, a Nina Fakin pročitala je njenu pjesmu iz zbirke. Potom je urednica Alvijana Klarić pobliže predstavila zbirku »Istarska besida je duši lik« koja je podijeljena na osam tematskih cjelina. Prva cjelina, Lipa nan je Istra, sadrži pjesme posvećene zavičaju i Istri, zatim Čovik i deštini govori o ljudskim sudbinama, Rikordi i užance o nekadašnjem životu i običajima, Vreteno vrimena govori o prolaznosti života, Zapleta se jubav, naravno, ljubavne je tematike, Koluori i uduori od štauioni dio je s pejzažnom lirikom te zadnja tematska cjelina, Gospodine, čuj vapaj moj, sadrži pjesme religioznoga sadržaja.

Urednica je naglasila i jezičnu vrijednost ove zbirke jer sadrži pjesme ispjevane na svih pet istarskih dijalekata; buzetskom ili gornjomiranskom, jugozapadnom istarskom, sjevernočakavskom, srednjočakavskom te južnočakavskom dijalektu. Osim toga, u zbirci je i pjesama na hrvatskom standardnom jeziku i na talijanskom jeziku. Ovo je bogata

zbirka poezije koja izvire iz srca sedamdeset troje istarskih pjesnika, naglasila je urednica.

Naime, oni su se okupili u siječnju 2019. godine kada su prvi put zajednički održali susret u Pazinu pa se tada i rodila ideja da se sve te pjesme zajedno ukoriči i objavi, što je i učinjeno ovim svojevrsnim „krštenjem“ zbirke, kako je Josip Klarić nazvao predstavljanje ove knjige. Početak je to tradicije koja bi se mogla nastaviti uz dobru volju svih sudionika.

Potom je trideset dvoje autora pročitalo svoje pjesme iz zbirke, a u stankama su nastupali i susret svojim pjevanjem obogatili naizmjence bračni par Anita i Dante Marušić te raspjevane mlade sestre Nina i Anja Fakin.

U završnoj riječi grafička i tehnička urednica knjige Mirjana Ferenčić govorila je o tehničkim karakteristikama knjige te spomenula kako je tiskana u Tiskari Ježtisak u Malom Ježenju koja sljedeće godine obilježava 40 godina postojanja, kada ju je osnovao njen suprug Josip. Dodala je i to da sigurno biskup Dobrila u svoje vrijeme nije mogao ni pomicati da bi se u njegovu rodnom Ježenju jednoga dana mogle tiskati knjige.

Uz podsjećanje na staru izreku kako *niedan gost na Ježenju ni osta lačan ni žedan*, gđa Ferenčić sve je prisutne pozvala na domjenak, gdje se druženje nastavilo uz pjesmu i recitacije te dogovore o nekim novim susretima

(M.F.)

DANI MONS. BOŽE MILANOVIĆA

Prof dr. sc. Ivan Milotić: „Mons. Milanović znao je čitati znakove vremena“

U subotu, 10. i nedjelju, 11. listopada održani su u Pazinu i Kringi „Dani mons. Bože Milanovića“, uz 130. obljetnicu rođenja i 40. obljetnicu njegove smrti. U subotu, 10. listopada održano je polaganje vijenaca na grob mons. Milanovića na pazinskom groblju „Moj mir“, a kulminacija drugoga dana bilo je predavanje o mons. Milanoviću koje je održao prof. dr. sc. Ivan Milotić.

U nedjelju, 11. listopada u Kringi, rodnome mjestu mons. Milanovića, program je započeo polaganjem vijenca, paljenjem svijeće te molitvom ispred njegove rodne kuće, a potom i ispred njegove biste u Parku mons. Bože Milanovića. Okupljeni su potom ušli u župnu crkvu gdje je župnik, vlč. Stipan Bošnjak, uputio riječ pozdrava i dobrodošlice te ukratko predstavio župe Kringa i Muntrilj, kojima upravlja, te župnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije u Kringi. Napomenuo je, između ostaloga, kako je župa Kringa ove godine o župnom blagdanu Uznesenja Marijina dobila relikvije bl. Miroslava Bulešića koje se čuvaju u niši lijevo od glavnoga oltara. Uslijedilo je svečano misno slavlje koje je predvodio porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milanović, uz koncelebraciju preč. Željka Zeca, pavlina o. Gaudencija Vita Spetića te župnika vlč. Bošnjaka. Misu je glazbeno popratio župni zbor, koji je nastup završio svećenom pjesmom posvećenom svome mjestu, za koju je stihove napisala jedna mještanka, a uglazbio ju je prof. Branko Okmaka.

Nakon mise župnik je ukratko predstavio predavača, a prof. dr. sc. Ivan Milotić izlagao je zatim na temu „Božo Milanović i Mirovna

konferencija u Parizu 1946. godine“. Dr. Milotić maestralnom je virtuoznošću iznošenja faktografije i argumenata satkao izuzetno razumljiv povjesno-politički kontekst djelovanja mons. Bože Milanovića, s posebnim naglaskom na povjesni trenutak kada je njegova pregovaračka spremnost, ali nadasve sposobnost prepoznavanja znakova vremena, dovele do povjesnoga čina slijedom kojeg je Istra pripojena matici zemlji. Predavač je na početku svoga izlaganja ukratko prikazao povjesno-politički status Italije od njezina ujedinjenja 1870., preko odnosa s Kraljevinom SHS i Rapalskih ugovora, do njezine kapitulacije 1943. te uloge u političkim odlukama razgraničenja nakon Drugoga svjetskog rata. Govoreći o Pazinskim odlukama od 13. rujna 1943. o sjedinjenju Istre s Hrvatskom, predavač je istaknuo kako je ta odluka, originalna, donesena i zapisana toga dana, jedina ima legitimitet, a ne ona preuređena sadržaja, koja je pročitana 26. rujna. Napomenuo je da su tome sastanku, 13. rujna, nazočila tri istarska svećenika: Josip Pavlišić, kasnije riječki nadbiskup, Zvonimir Brumnić te Srećko Štifanić. Predavač se osvrnuo na početak Milanovićeva dioništva u pitanjima razgraničenja u srpnju 1945. i na osnivanje Zbora svećenika sv. Pavla za Istru u Pazinu. Poznato je da tijekom vremena vladavine Italije na istočnoj jadranskoj obali nisu nikad pravilno provedeni, a ni objavljeni popisi stanovništva. Na temelju brzine kojom je mons. Milanović imao spremne podatke iz župnih knjiga, kao dokaze nacionalnoga sastava stanovništva Istre, razvidna je njegova dalekovidnost i spremnost u suradnji s istarskim svećenicima u prikupljanju potrebnih podataka za Mirovnu konferenciju u Parizu. Dr. Milotić posebno se detaljno osvrnuo na susret predstavnika Zbora svećenika sv. Pavla za Istru sa 17 predstavnika među-

narodne komisije koji se održao 16. ožujka 1946. godine u pazinskom sjemeništu, u trajanju od 22:45 do 02:00. Tu su svećenici Božo Milanović, Tomo Banko i Leopold Jurca, kao predstavnici hrvatskoga istarskog svećenstva, organiziranih u „Zboru svećenika sv. Pavla za Istru“, podastrli predstavnicima međunarodne komisije dokaze o nacionalnom sastavu žitelja Istre, iz kojih je bilo razvidno većinsko hrvatsko stanovništvo, a ne, kako je tvrdila talijanska strana, većinsko talijansko stanovništvo.

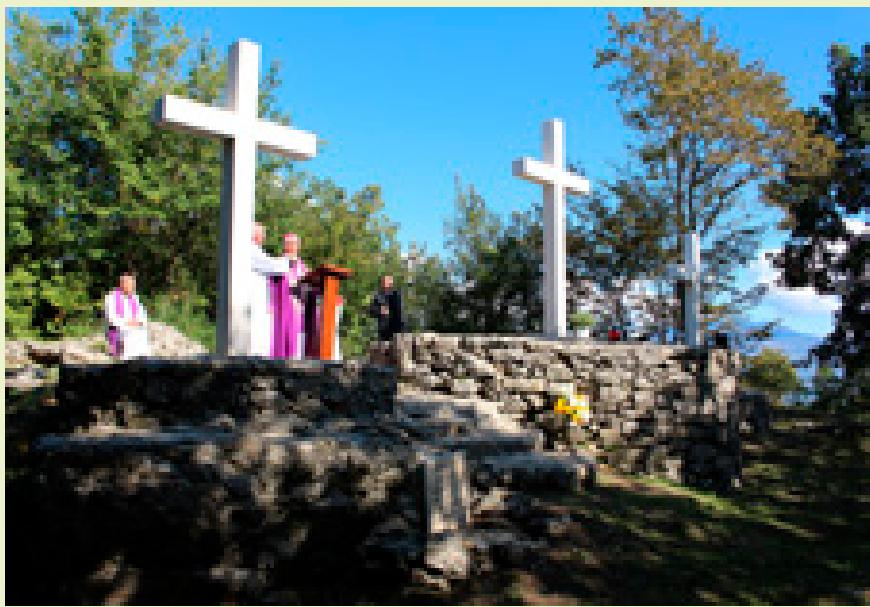
Zapadnom je svijetu tada bilo teško objasniti zašto katoličko stanovništvo Istre, sa svećenicima na čelu, želi pripojenje s državom u kojoj će biti pod Staljinovom čizmom, napomenuo je predavač, te naglasio da je upravo Crkva tom prigodom dala legitimitet Pazinskim odlukama. Spomenuo je pitanje Titove okupacije Trsta te rasplet toga u korist Italije, istaknuvši jak utjecaj talijanskih iseljenika, osobito u Sjedinjenim Američkim Državama. Kratko je istaknuo i Milanovićev odnos s tadašnjim političarom Vladimirom Bakarićem, no, naglasivši ujedno i neobičan slijed događaja, jake progone svećenstva neposredno nakon tako važne političke uloge klera u pripojenju Istre Hrvatskoj. Na kraju se kratko osvrnuo i na Milanovićeve publikacije te pohvalio projekt mr. sc. vlč. Ilike Jakovljevića, koji priprema i uređuje reizdanja Milanovićevih knjiga.

Istra je u zadnjih 200 godina imala u Crkvi više velikana čija veličina leži upravo u tome da su znali čitati znakove vremena, a mons. Božo Milanović bio je jedna od najvećih, zaključio je dr. Milotić. Skupu su, osim mještana, nazočili: načelnik Općine Tinjan Goran Hrvatin sa suradnicima, saborski zastupnici

Anton Kliman i Marin Miletić, predstavnici DBHZ Zmajske stol Pazin te pojedini povjesničari i publicisti iz drugih krajeva.

(Tekst i foto: G. Krizman)

Misijska nedjelja u Pićnu u znaku obnovljene Kalvarije

Na Misijsku nedjelju, 18. listopada 2020., u Župi Navještenja Marijina u Pićnu svečano misno slavlje u 10,30 sati predvodio je porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan, nakon kojeg je blagoslovio nove kamene križeve pićanske Kalvarije.

Prije početka misnoga slavlja uime Župnoga pastoralnog vijeća biskupa je pozdravila gđa Neva Gržinić. Zahvalila je pritom svima koji su sudjelovali u ovom župnom projektu obnove pićanske Kalvarije o njezinoj 90. obljetnici.

Uvodeći u misno slavlje, biskup je izrazio radost što u toj lijepoj prigodi može biti dionikom slavlja i čestitao župljanima na obnovi Kalvarije i na drugim materijalnim i duhovnim zahvatima koje u župi provode zajedno s vrijednim župnikom, preč. Antunom Kurelovićem.

U homiliji, u razmišljanju nad evanđeoskim ulomkom 29. nedjelje kroz godinu (Mt 22, 15-21), biskup Milovan pojasnio je kako su se farizeji (uzor opsluživanja židovskoga Zakona) i herodovci (htjeli se dodvoriti rimskoj vlasti) raspravom o tome treba li ili ne treba plaćati porez caru, ujedinili da Isusa zasko-

če, uhvate u zamci, da što god on odgovorio, u očima naroda ispadne kriv. Ako kaže da treba caru plaćati porez, bit će proglašen suradnikom rimskoga okupatora. Ako, pak, rekne da caru ne treba plaćati porez, ogriješit će se o rimsku vlast. No, Isus je brzo prozreo njihovo lice-mjerje pa ih je on zaskočio. Nakon što su protivnici na njegov upit rekli da se na kovanici rimskoga novca nalaze careva slika i natpis, on im odgovara glasovitom rečenicom: „Podajte caru carevo, a Bogu Božje!“ Dat „caru carevo“ znači da vlast treba poštovati, država ima svoje ovlasti da bi društvo funkcioniralo. Nadalje, biskup je podsjetio da je slika Božja u svakom čovjeku, pa „dati Bogu Božje“ znači da čovjek pripada Bogu, srce čovjekovo treba uvijek ostati netaknuto od ljudske vlasti, rekao je biskup. Na kraju se osvrnuo na značenje i poruku Misijske nedjelje – Svjetskoga dana misija. Cijela se Crkva danas sjeća naših misionara, tih junaka vjere; prikazujemo svetu misu, molimo za njih, što je naša trajna obaveza, istaknuo je biskup i zaključio citirajući dijelove Papine poruke uz Svjetski dan misija. Poslanje je slobodan i

svjestan odgovor na Božji poziv. No, taj poziv prepoznajemo samo kad živimo osobni odnos s Isusom živim u njegovoj Crkvi. (...) Shvatiti što nam Bog govori u ovim vremenima pandemije, predstavlja također izazov za poslanje Crkve. Bolest, patnja, strah i izolacija stavljuju pred nas određena pitanja. Kako biti bližnji onima koji više trpe? Po moli-tvi, kojom Bog dotiče i pokreće naša srca, postajemo otvoreni za potrebe naše braće i sestara. Proslava Svjetskog dana misija ujedno nam pruža priliku još jednom potvrditi kako su molitva, promišljanje i materijalna pomoć prigode za djelatno sudjelovanje u Isusovu poslanju u njegovoj Crkvi. Sjećajući se naših misionara koji imaju puno križeva i mogu biti vrlo teški, ali ih nose s ljubavlju, i mi smo u sekulariziranom svijetu u kojem živimo pozvani svoje životne kalvarije vjernički živjeti u svjetlu uskrsnoga jutra.

Na kraju mise, prije misnoga blagoslova, ministranti su svima podijelili spomen-sličice s osnovnim podatcima o pićanskoj Kalvariji, a pićanski župnik preč. Kurelović ukratko je predstavio ključne trenutke iz njezine povijesti. Pićanska župa ima Kalvariju od 1930. i tad je imala tri drvena križa koji su 1938. zamijenjeni betonskim križevima. Dok su se procesije mogle slobodno održavati, na Kalvariji je bila jedna postaja u prošlim danima, pred blagdan Uzašašća, na blagdan sv. Marka, a prema predaji i na Veliki petak išlo se na Kalvariju. Kad su procesije zabranjene, Kalvarija je počela propadati i zarasla je u šikarje, postolja su se urušila, križevi nakrivali.

Obnova uz pučke misije

U pripravi za pučke misije 2001. godine postolja su nanovo uzidana, iz temelja su ih podigli Lucijan Belušić i njegov sin Adelio iz Pićna. Križevi su poravnati, sav je okoliš

pročišćen i uređen dobrovoljnim radom mnogih župljana. Obnovljenu Kalvariju blagoslovio je o. Zvjezdan Linić na blagdan Svih svetih 2003. godine, uz veliko mnoštvo župljana. Otada se Kalvarija i okoliš redovito održavaju, a posebno druženje roditelja i djece na prostoru Kalvarije redovito bude uoči prve svete pričesti.

Obnova uz 90. obljetnicu

Iako je pićanska Kalvarija sa svojih devet desetljeća najmlađa u Istri, ove se godine dodatno „pomladila“ zahvaljujući mnogim donatorima – dobila je tri nova kamena križa, uređena su postolja, a zatrpana je stara japlenica u blizini.

Ovom se obnovom uz njezinu 90. obljetnicu učinilo i puno više nego je u početku planirano, istaknuo je župnik Kurelović te poimence zahvalio zaslужnim pojedincima, a to su: g. Ivan Franković, načelnik Općine Pićan, g. Edo Vretenar, g. Dorijsko Brenko te poduzeće „Beton Tomišić“ i obrt „Erman“ iz Žminja koji su donirali materijal. Lista zahvale obuhvatila je poimence sve zidare, električara za priključak struje, vlasnicu terena i druge. Župnik je također zahvalio predvoditelju slavlja biskupu Milovanu i vlač. Milanu Milovanu, umirovljenom svećeniku, što su uveličali ovo slavlje.

Kalvarija svojim sadržajem više govori nego što mi o njoj možemo reći. Gledajmo je kao mjesto mira i odmora za dušu i tijelo. Isus je križ pretvorio u stablo života. Kalvarija je mjesto na Zemlji koje je najbliže Nebu, istaknuo je na kraju preč. Kurelović.

Nakon misnoga blagoslova i završne pjesme nazočni su se u slobodnom hodu uputili prema Kalvariji, koja se nalazi na brežuljku iznad groblja gdje je biskup Milovan blagoslovio nove kamene križeve. Pićanska kalvarija sada upravo sjaji, privlači bjelinom kamenih križeva, uređenim okolišem, pozivajući hodčasnika ili slučajnoga prolaznika da zastane, odmori se i u molitvi svoj pogled usmjeri prema Nebu. (np)

Biskupijsko misijsko klanjanje u Labinu

Labinske su se župe na osobit način uključile u molitvu za misije i misionare u tjednu uoči Svjetskoga misijskog dana, 18. listopada. Svakog se dana prije večernje mise moli misijska Krunica. U srijedu, 14. listopada, na klanjanju pred Presvetim Oltarskim Sakramentom upućene su molitve Gospodinu u gornjolabinskoj župi, a u četvrtak, 15. listopada, održano je Biskupijsko misijsko klanjanje u crkvi sv. Franje, u donjolabinskoj župi. Klanjanje je predvodio vlač. Mirko Vukšić, povjerenik Papinskih misijskih djela za Porečku i Pulsku biskupiju.

„U ovoj godini, obilježenoj patnjom koju je donijela pandemija COVIDA 19, misijski hod cijele Crkve nastavlja se svjetlom riječi u izvještaju proroka Izajje: Evo me, mene pošalji! To je uvijek novi odgovor na Gospodinovo pitanje: Koga da pošaljem? Taj poziv dolazi iz Božjeg srca, od njegova milosrđa koje u sadašnjoj svjetskoj krizi postavlja izazov na koji je Crkva pozvana odgovoriti. Shvatili smo da ne možemo ići dalje svatko za sebe već samo u zajednici. Poslanje koje Bog povjerava svakome od nas jest oslobođiti se straha i zaokupljenosti samima sobom. Pronalazimo sami sebe kada se darujemo drugima. Želimo se i mi u svojoj malenosti dati Gospodinu. Često nam se čini da nemamo što dati, da smo samo potrebeni drugoga, ljudske pažnje, snage drugih. Gospodin je naša snaga. On nas šalje u misiju, u svijet. Misija nije program nego naum Božji kojim nas Duh Sveti tjeri i nosi u navještanju Evandelja. Bog uvijek prvi ljubi nas i u toj nas ljubavi susreće i poziva. Naš osobni poziv plod je činjenice da smo sinovi i kćeri Božje u Crkvi, njegova obitelj, braća i sestre, u onoj ljubavi koju nam je Isus posvjedočio. Poslanje je svjestan i slobodan odgovor na Božji poziv. Taj poziv prepoznajemo samo kada živimo osobni odnos s Bogom. Unutarnja je raspoloživost veoma važna ako želimo reći: Evo me, Gospodine! Mene pošalji! Neka Duh Sveti obnovi i ojača naše misionare da osjetе ljubav Božju, ali i ljubav cijele Crkve, nas koji smo često daleko. Molimo Gospodina da ojača vjera i u našem narodu, u našoj biskupiji, u našem dekanatu, da se damo od Boga voditi.“ (LB)

BDIJTE!

Pred nama je još jedno došašće. I ove godine sveta majka Crkva stavlja pred nas ovo vrijeme iščekivanja. Dok se prisjećamo čežnje Božjega izabranog naroda za dolaskom Mesije, kojeg su proroci stoljećima naviještali, istovremeno u sebi pobuđujemo želju i čežnju za Kristovim drugim dolaskom. Kristov drugi dolazak može nam se činiti dalekim jer povijest je duga i tko zna koliko će još trajati, reći će neki. Međutim, susret s Bogom je neizbjegjan. Kako vrijeme prolazi, svima nam se bliži čas odlaska s ovoga svijeta, čas susreta s Bogom. To nam se još više posvješće u zadnjih mjeseci, kada smo suočeni s pandemijom koronavirusa. Uvidamo kako smo krhki i slabici. Ako smo nekada i bježali od pomisli na smrt, sada smo suočeni s činjenicom da je život zapravo neizvjestan i kratak. I upravo zbog toga više nego ikada trebamo Spasitelja, trebamo Boga.

U biblijskim misnim čitanja posljednjih tjedana liturgijske godine, kao i u čitanjima došašća, Bog nas stoga poziva na budnost. „Bdijte, dakle, jer ne znate kad će se domaćin vratiti, da vas ne bi, ako iznenada dode, našao pozaspale. Što vama kažem, svima kažem: bdijte“, upozorava nas Isus u Markovu evanđelju. (usp. Mk 13,35-37) Što zapravo znači bdjeti? Bdjeti znači truditi se da naša srca uvijek budu pripravna na susret s Gospodinom kada on pokuca na vrata našega srca i pozove nas s ovoga svijeta. Taj stav budnosti podrazumijeva našu svijest da je život zapravo duhovna borba i da ako želimo biti s Bogom u vječnosti, da se u ovom životu trebamo truditi da nas svijet, tijelo i đavao ne skrenu s puta spasenja. Što, dakle, činiti da bismo bili pripravni na susret s Gospodinom?

Prvo sredstvo koje nam Bog daje da bismo bili pripravni na susret s njim jest MOLITVA. Molitva kao osobni susret s Bogom. Susret s onim koji nas najbolje razumije, s

onim koji želi s nama prolaziti sve trenutke i situacije našega života, susret s onim koji stalno bdiće nad nama i čeka da mu se obratimo i postanemo svjesni njegove stalne prisutnosti u našem životu.

O važnosti molitve baš svakog čovjeka sv. Faustina piše u svom Dnevniku: „Duša se oboružava molitvom za borbu svake vrste. Ma u kojem stanju se duša nalazila, ona treba moliti. Čista i lijepa duša mora moliti, inače gubi svoju ljepotu. Duša koja teži čistoći, mora moliti, inače ne dospijeva čistoći. Upravo tek obraćena duša mora moliti, inače će opet pasti natrag. Grešna, duša upala u grijehe, mora moliti da bi se mogla podići. Nema ni jedne duše koja ne bi bila obvezana na molitvu, jer svaka milost silazi po molitvi.“ Dakle, molitva je potrebna svima.

Što se tiče načina molitve, moliti možemo sami ili u zajedništvu s drugima; usmeno ili u tišini srca; spontane ili već naučene molitve. Međutim, zanimljivo je i značajno da Blažena Djevica Marija, pri svojem ukazanju i u Lurdu i u Fatimi, poziva upravo na molitvu krunice. Na to nas upućuju i svetci, koji su i sami sate provodili s Bogom u mo-

litvi. I to ne samo svetci u dalekim stoljećima prije nas, nego i suvremenii svetci, kao što je sv. Padre Pio, sv. Majka Terezija ili sv. Ivan Pavao II. Tako sv. Padre Pio kaže: „Idite prema Gospi. Ljubite je! Uvijek molite Krunicu. Izmolite je dobro. Molite je što ćešće možete. Budite duše molitve. Nikada se ne umarajte od molitve, ona vam je najpotrebnija. Molitva potresa Božje srce, po njoj dobivate potrebne milosti.“ Papa Franjo svjedoči i potiče nas: „Ima nešto što mi daje snagu svakoga dana – to je molitva krunice. Želim podsjetiti na važnost i ljepotu molitve svete krunice. Molite ju zajedno u obitelji, s prijateljima, u župi. Molitva krunice je dragocjeni trenutak da se obiteljski život, prijateljstva učine još čvršćima. Naučimo moliti više u obitelji i kao obitelj.“ Sv. Majka Terezija je govorila: „Obitelj koja moli zajedno, ostaje zajedno.“ Bitno je uočiti da svi naglašavaju važnost zajedničke molitve u obitelji. Zajednička molitva očuvat će zajedništvo u našoj obitelji i držati nas na okupu, jedne s drugima i s Bogom. Nije li ovo vrijeme pravi trenutak da se vratimo zajedničkoj obiteljskoj molitvi ili da je uvede-

mo u naše obitelji, ako dosad nismo molili zajedno?

Drugo sredstvo koje nam Bog daje da bismo bili pripravni na susret s njim, jesu sveti SAKRAMEN- TI, a na poseban način sakrament svete ispovijedi i sakrament svete euharistije. U sakramantu svete euharistije primamo živoga Boga, zalog vječnoga života. Tako će Isus reći: „Ja sam kruh živi koji je s neba sišao. Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijeke. Kruh koji će dati tijelo je moje – za život svijeta.“ (Lk 6,51) I nastavlja: „Zaista, zaista, kažem vam: ako ne jedete tijela Sina Čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi! Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni; i ja će ga uskrisiti u posljednji dan. Tijelo je moje jelo istinsko, krv je moja piće istinsko. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu. Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje živjet će po meni. Ovo je kruh koji je s neba sišao, ne kao onaj koji jedoše očevi i pomriješe. Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijeke.“ (Lk 6, 53b-58). Dakle, po sakramantu eu- haristije Isus Krist nam se daje kao hrana na našem putu do vječnosti. Po toj hrani on nas jača za duhovnu borbu da bismo kroz sve kušnje i teškoće zemaljskoga života mogli ostati vjerni njemu i sigurno stići do vječne domovine na nebesima.

Da bismo ga mogli dostoјno pri- mati u sakramantu euharistije, Isus Krist ostavio nam je sakrament sve-

te ispovijedi. Ako mu ispravno pri- stupamo, ovaj sakrament ima snagu iscjeliti naša srca od posljedica grijeha koje svakodnevno svjesno ili nesvjesno činimo i dati nam milost da se borimo protiv grijeha i da ih se uz Božju pomoć oslobođamo. Sv. Franjo Saleški tako će reći: „Spasitelj je svojoj Crkvi ostavio sakrament pokore i ispovijedi da u njemu ope- remo sva svoja bezakonja kada god se njima okaljamo. Ne dopusti da ti srce dugo bude okuženo grijehom kad ti je pri ruci tako lagan lijek. Ali zašto umrijeti duhovnom smrću kad imamo tako blagotvoran lijek? (...) U ispovijedi ćeš dobiti ne samo odrješenje od svih lakih grijeha što ih ispovjediš već i veliku snagu da ih se ubuduće možeš kloniti, silnu svjetlost da ih možeš razaznati i obilje milosti da možeš nadokna- diti štetu koju su ti oni nanijeli.“ Odlučimo, stoga, da u ovom vre- menu bdjenja učinimo dobar ispit savjesti, da se iskreno i raskajana srca ispovjedimo kako bi naša srca urodila plodom koji nam Bog želi dati primanjem sakramenata.

Treće sredstvo koje nam Bog daje da bismo bili pripravni na susret s njim jest POKORA ili ODRICA- NJE. Znamo da su mnogi svetci činili pokoru. Neki su bili veliki pokornici, kao sv. Petar Alkantarski. Nakon svoje smrti ukazao se sv. Teresiji Avilskoj i rekao joj: „O sretne li i blažene pokore koja je zavrijedila takvu nagradu!“ Sv. Jacinta, djevojčica iz Fatime, na poticaj Gospe koja se ukazala i pozvala na pokoru za

obraćenje grešnika, posti, nosi grub konop oko struka i prikazuje trplje- nja bolesti za obraćenje grešnika. Posebno je svoje žrtvice prikazivala za sv. oca. Nažalost, danas mnogi kršćani smatraju da je pokora za- starjela i zapravo nepotrebna. No, je li to tako? Koji je smisao pokore? Pokora nije svrha sama sebi. Ona je dragocjeno sredstvo koje nam služi da očuvamo slobodu srca ili da je ponovno steknemo ako smo je izgubili. Naša srca trebaju biti slobodna da bismo mogli slobodno činiti do- bro, da bismo mogli iskazati ljubav Bogu i bližnjemu.

Svjesni smo da nam se danas mnogo toga nudi. Buka riječi, buka informacija, buka slike, buka s ekra- na, buka s radija... sve to na kraju dovodi do buke u srcu. U silnoj množini informacija i buci svijeta u koju smo uronjeni, ne možemo više čuti ni sebe ni bližnjega ni Boga. Potrebno je povući se, odrediti pri- oritete, dati Bogu vrijeme i mjesto u svom srcu. Zato je potrebno činiti vanjsku pokoru – bdjeti nad svo- jim osjetilima. Postiti. Činiti mala odricanja od gledanja, slušanja, go- vorenja onoga što nas udaljava od Boga. Ograničiti vrijeme provedeno pred ekranima mobitela, televizora ili računala...

Činimo mala djela odricanja Bogu za ljubav kako bi u našim srcima rasla Božja ljubav. Odreci- mo se onoga što nas tjera da stalno mislimo samo na sebe, okrenimo se Bogu. Odvojimo vrijeme za Boga. Odvojimo vrijeme za bližnjega – da se za njega pomolimo, da ga saslu- šamo, da mu pomognemo. Tako će u nama postupno rasti ljubav Božju i spremnost da bez bojazni otvorimo Gospodinu kada dođe, pokuca na vrata našeg srca i pozove nas s ovoga svijeta. No, zar trebamo čekati smrt da susretнемo Gos- podina? Ne želimo li ga susresti i ovoga Božića? Da bi se to dogodilo, prihvativimo sredstva koja nam Bog nudi u ovom došašću i BDIJMO!

(s. Terezija Pavić, službenica Euharistijskoga Srca Isusova i Marijina OMNIA DEO)

Sveti Nikola Tavelić - prvi hrvatski svetac

Od Šibenika do Svetе zemlje

O životu, a osobito djelatnosti svetoga Nikole Tavelića ne zna se mnogo. Na temelju poznatih podataka povjesničari zaključuju da se rodio oko 1340. godine (negdje se navodi i 1350. godina) u Šibeniku. O njegovu djelatnosti i odrastanju ne zna se mnogo, no, ipak, imamo neke podatke. Iz izvještaja o svetčevoj mučeničkoj smrti, koji je pisao očevidac, doznaće se za njegovo ime i rodni kraj: jedan je od četiriju mučenika brat Nikola iz dalmatinskog grada Šibenika, provincije Slavonije («*Frater Nicolaus de Sebeniko, civitate Dalmatiae, provincie Slavonie*»). U izvještaju se svetčev prezime ne spominje jer je onda bio običaj da se uz ime redovnika navede samo mjesto odakle je, a ne i njegovo prezime. Svetčev prezime prvi spominje sv. Jakov Markijski u govoru o uzvišenosti franjevačkoga reda («*De eccellentia Ordinis S. Francisci*»), koji je održao 1449. god., možda na generalnom kapitulu u Firenci. Govoreći o franjevcima koji su zaslužili slavu kao svetci mučenici, uz ime i mjesto, on navodi i prezime svetca: «*Frater Nicolaus de Taulicis de Sebenico*», koji je proslavio red davši život za vjeru.

Iz istoga govora može se zaključiti da potječe od plemenite obitelji šibenskih Tavelića, koji su bili u srodstvu s bribirskim knezovima Šubićima, što dokazuju i crvenobijelo-plavi kvadrati njegova obiteljskog grba. U mladosti je bio ponesen idealom sv. Franje pa je sa samo deset godina stupio u franjevački red koji se u Dalmaciji počeo širiti još za života sv. Franje Asiškoga. Školovao se u rodnome gradu i jed-

nome od ondašnjih franjevačkih učilišta (Splitu, Bribiru, Zadru ili Senju). Otuda je kasnije dospio u Rivortorto pokraj Asiza. Oko 1365. godine ređen je za svećenika. Upravo kad je Nikola završio studij, zatražio je bl. Bartul Alvernski, koji je tada upravljao Bosanskom franjevačkom zajednicom (vikarijom), na nagovor pape Grgura XI. šezdeset dobrih i učenih redovnika koji će širiti Kristovo Evangeliye u Bosni.

Poziv u zemlju u kojoj su nešto prije vladali Tavelićevi zemljaci, a možda i rođaci, moćni Šubići, morao je za Nikolu biti privlačan. I on se zaputio u Bosnu.

Stanovništvo Bosne bilo je tada pretežito bogumilsko. Nikola je u Bosni proboravio dvanaest godina. Proživljavao je u njoj radosti obraćanja i tugu neuspjeha. Teškoće nisu bile male. Surova klima i neprohod-

na mjesta bili su samo sjećana prema surovosti života i teškoj pristupačnosti ljudskom srcu. Ipak, mnogi su se zahvaljujući upravo misionarskom naporu sv. Nikole i njegove subraće, vratili u krilo Katoličke Crkve.

Kad su se društvene i političke prilike u Bosni pogoršale i onemogućile svaki duhovni rad, možda zbog smrti ugarsko-hrvatskog kralja Ludovika I., koji je imao jak utjecaj na vladare u Bosni i štitio rad misionara, Nikola Tavelić je s još dvojicom svoje subraće franjevaca – fra Deodatom iz Rutinicija i fra Petrom iz Narbone (oba iz Francuske) – ujesen 1383. god. pošao u Svetu zemlju. To će ga s dvojicom spomenutih fratarata i još s fra Stjepanom iz Cunea (Italija), koji je također 1383. god. došao kao misionar u Svetu zemlju, dovesti do mučeničke smrti u Jeruzalemu.

U samostanu na brdu Sionu, u Jeruzalemu, boravio je „više godina“. Uz Nikolu su bila još trojica njegove braće. Franjevci su u Jeruzalemu bili dušobrižnici za katolike u Svetoj zemlji. K tome su nastojali obraćati i muslimane koji su zemljom vladali. Oni su gotovo jedini vodili brigu o bolesnicima, siromasima i hodočasnicima. Time se bavio i Nikola, a bio je neumoran u propovijedanju vjere. Nikolin zanos i odanost kršćanstvu, kao i žar propovijedanja Evangelija, bili su zaista izvanredni i prožimali su sav njegov život i rad.

Jasno i vjerodostojno svjedočanstvo, napisano od jednog očevidca i svjedoka njihova mučeništva, govori da su franjevci u Jeruzalemu bili ljudi veoma velike pobožnosti i vodili su veoma krepstan ži-

vot. Pripovijeda se, osim toga, da su bili potpuno vjerni zakonima i odredbama svoga reda, sa starješinama na spremnijom voljom sjedinjeni i od njih veoma mnogo cijenjeni. A njihova osobita vjera u Boga i postojanost duha zasjali su u onom trenutku kad su odlucičili otvoreno posvjedočiti za Krista, javno propovijedati i tumačiti njegovo Evanelje.

Vođeni takvom odlukom, tj. da služe dobru nevjernika, savjetovavši se prije dugo s razboritim i mudrim ljudima, da ne bi počinili nešto što se protivi istini i dužnoj ljubavi prema svakom, otišli su k najvećoj muslimanskoj, tzv. Omarovoј džamiji, a zatim do kadije, koji je obavljaо vjersku upravu u gradu, da u djelu provedu stvorenu odluku. Bio je to dan 11. mjeseca studenoga godine 1391. Slavio se blagdan Kurban Bajram, uz veliko sudjelovanje svijeta. Ušavši u kadijinu kuću, sa svim slobodno i smjelo govorili su o uzvišenom i spasonosnom Kristovu nauku.

Svojim nastupom razljutili su kadiju, njegove vijećnike i nazočne

muslimane, tako da su sva četvorka osuđena na smrt. Najprije su ih isprebijali, zatim bacili u tamnicu te treći dan, 14. studenog 1391., isjekli i tjelesa bacili u vatrnu. Detaljno izvješće poslao je u Europu fra Gerard Chalvet, gvardijan sionski, koji je bio nazočan izvršenju smrtne presude. On je s fra Martinom Šibenčaninom opisao njihovu mučeničku smrt i izvješća poslao u Vatikan, Leipzig, Šibenik i drugdje.

Ne zna se za njegov grob ni za grobove njegove trojice braće iz Francuske i Italije. Grobovi su ostali nepoznati, ali imena su postala slavna. Izgleda da je Nikoli bila najdublja želja srca – umrijeti za Krista. Jednostavno umrijeti za Onoga koji je za njega umro. Takav je bio Nikola.

Uzdignuće na čast oltara

Šibenski biskup Antun Josip Fosco, postavši biskupom, pokrenuo je godine 1880. postupak da bi Sveti Stolica dopustila štovati Nikolu Tavelića kao blaženika. Ona je to učinila posebnim dekretom 1889. god. za Šibensku biskupiju, a 1898.

g. za cijeli franjevački red. Dvije godine kasnije štovanje je odobreno i za Svetu zemlju.

Papa Lav XIII. proglašio ga je blaženim 1889. god., a papa Pavao VI. uzdigao ga je na čast oltara i svečano uvrstio u popis svetaca Katoličke Crkve 21. lipnja 1970. godine. Važan je kao prvi Hrvat kojega, kao svetca, slavi cijela Crkva.

Duhovni vođa hrvatskoga narodnog hodočašća u Svetu zemlju, zagrebački nadbiskup koadjutor, kasnije kardinal, a sada blaženi Alojzije Stepinac, svečano je posvećen 25. VII. 1937. u kapeli Apostolske delegature, u Jeruzalemu, oltar u čast jeruzalemskom mučeniku, bl. Nikoli Taveliću.

Sv. Nikolu Tavelića prikazuje se s dugom sijedom bradom, u franjevačkom odijelu. Po tijelu i na čelu su ožiljci od mučenja. Obično je na slici na lomači ili pokraj lomače. Nekad ga se prikazuje s raspelom u ruci, a najčešće kao propovjednika.

Kao relikvije sv. Nikole Tavelića u njegovu svetištu, u Šibeniku, pri saostanju franjevaca konventualaca sv. Frane, čuvaju se njegove sandale.

Tri koraka do hrvatskoga preporoda

Tema tribine održane 33. dana kampanje u crkvi sv. Franje u Labinu, tj. 25. dana mjeseca posvećenog Majci Nebeskoj i Krunici. Promicatelji kulture života jesu voditelj inicijative 40 dana za život iz Vinkovaca, g. Josip Matezović, vjeroučitelj laik, u timu za iscjeljenja očeva srca i voditelj tima Prava ljubav čeka, i mlada žena iz Zagreba Dijana Brozović, voditeljica tima za trudnice Nisi sama. Ovi mladi ljudi približili su nam izlaganje uspoređujući aktuelni virus s tihom, suptilnom pandemijom pobačaja. Prema svjetskoj zdravstvenoj statistici godišnje se samo kirurškim zahvatom približno pobaci 50 milijuna djece. Čitave su generacije nestale. Prijeti li nam to smrt???

Tijekom inicijative 40 dana za život u svijetu je u gotovo dva desetljeća spašeno preko 17000 tisuća života, a u Hrvatskoj od 2013. preko stotinjak djece. Ovi podatci govore za sebe, a to je da se molitvom i postom ispred bolnica i

domova zdravlja spašavaju životi. U Hrvatskoj se u 35 gradova moli uz krunicu. Molitva je naše miroljubivo oružje, koje mijenja lice najprije pojedinca, potom njegovu okolinu, pa kvart, pa grad, državu, a nakraju i čitav svijet. U svijetu je inicijativa prisutna u više od 500 gradova. Natapajući molitvom ovu suznu dolinu, mijenjamo lice Zemlje. Spašavanjem jednoga života, spasili smo čitave generacije očeva, majki, djedova i baka. Mnoge su žene danas čak i do četrdeset godina duboko u sebi sakrile od sebe i od javnosti ovu brutalnu činjenicu da su dale svjesno pogubiti vlastito čedo. Crv savjesti i krivnje, kao i bijesa, ruje po otvorenoj rani pobačaja. Senzibilazirajući se s potrebama ovih žena, osnovan je tim OPROSTOM OSLOBOĐENE za pomoć ženama ranjenim pobačajem. Polaznice četiri dana u tišini čiste svoju nutrinu od grižnje savjesti i krivnje. Nakon dubokoga duhovnog rasta ženi samo preostaje da iz zahvalnosti ne prestaje hvaliti Gospodina...

Inicijativa Oprostom oslobođene dva se puta godišnje uz 40 dana za život javno i strpljivo zalaže za život. Uz majke i očeve daju svoj obol u

tuzi i nerazumijevanju s okolinom kada je u pitanju pobačaj. Stoga i za muškarce postoji program Iscjeljenja očeva srca.

Letak je, kaže g. Matezović, osobito važan kao promidžbeni materijal, koji svoju funkciju odraduje u vrijeme za koji je određen. Do kraja tjedna dijelit će vam se letci, uzmite ih i dijeliti ih jer nikad se ne zna tko traži slamčicu spasa, možda upravo po letku može biti spašena redovnica, svećenik... I na taj način molimo za svećenika zvanja. Stoga kaže mladi vjeroučitelj troje malodobne djece: želja je inicijative da svaka obitelj u Hrvatskoj dobije letak.

Dijana Brozović, voditeljica tima za trudnice, upoznala nas je s najčešćim razlogom zbog čega se žene odlučuju na pobačaj, a to je upravo taj što su same i nemaju nikoga tko bi ih podržao. Zato se ovaj tim naziva Nisi sama, pružajući im materijalnu, duhovnu, savjetodavnu pomoć sve dok ne stanu na noge te se mogu samostalno brinuti za sebe i svoje dijete. Taj odnos nikada ne prestaje i dalje se nastavljaju družiti uz rođendan, Sv. Nikolu... Kao što i sama mlada Dijana kaže, divno je gledati kako Bog čini čudesa, dovoljno mu se prepustiti i vjerovati uz, naravno odškrinuta vrata naših srca. Danas se ona brine za više od trideset žena. Trideset različitih priča... punih tuge i odbacivanja. Gdje smo, katolici? Zaspali smo! Još je jedan život spašen zahvaljujući molitvi i požrtvovnosti volontera! Plod je svega radosna majka koja podiže svoje dijete kao svoje najveće zlato u životu. Dijanina je poruka da ljubimo bližnjega kao samoga sebe. A ti bližnji oko nas upravo su ove mlade majke koje su u potrebi. Možeći zajedno Krunicu ispred doma zdravlja početak je čuda koji naš Gospodin pripravlja za nas.

Vjerujem da su ova svjedočanstva posadila sjeme koje samo čeka da izraste u veliko stablo. (E. F. tim inicijative Labin)

Nevenka Erman dobila nagradu Recitala Josip Ozimec

U Mariji Bistrici je u subotu, 17. listopada 2020. godine održan 22. Recital *Josip Ozimec*. Predsjednica županijske Skupštine Vlasta Hubicki prisustvovala je završnici recitala koji se održava u spomen na bistročkoga pjesnika Josipa Ozimca. „Doba je korone pa je danas na završnici recitala manje pjesnika nego prijašnjih godina, no svi su oni s nama u svojim pjesmama koje će i dalje živjeti u zborniku *Došel bum vu Bistricu*. Ovaj duhovni recital ima svoj smisao, posebno ove godine i osobito tu u Svetištu Majke Božje Bistročke, koju mi Hrvati štujemo i volimo i koja nam je sinonim za sve ono što nas čuva i brani. Želim da ova pandemija napokon odluči od nas otići. Želim, dakako, i čestitati svim pjesnicima te ih pozvati da već sada počnu pisati za 23. Recital *Josip Ozimec*“ – poručila je predsjednica županijske Skupštine Vlasta Hubicki, koja je i uručila nagrade nagrađenim pjesnicima koji su prisustvovali završnici recitala.

Nagradu publike osvojio je Zvonko Kudelić Žuna za pjesmu *Kotač*.

Najboljom pjesmom na kajkavskom narječju proglašena je pjesma *Cajti*, Vladimira Šuka iz Oroslavja.

Najboljom pjesmom na standardu jeziku proglašena je pjesma *Odlazim*, Slavice Sarkotić iz Lekenika.

Najboljom pjesmom na čakavskom narječju proglašena je pjesma *Škurnice od ariji*, Nevenke Erman iz Žminja.

Na ovogodišnji je natječaj 67 autora poslalo 265 radova, od toga 88 na kajkavskom narječju, 155 na standardnom jeziku i 22 na čakavskom narječju. U stručnom su povjerenstvu bili Ivo Kalinski, Ivančica Tomorad i don Anton Šuljić. Recital je održan u Dvorani Božjega milosrđa u Svetištu Majke Božje Bistročke, a svi zainteresirani mogli su ga pratiti i u izravnom online prijenosu. U glazbenom dijelu programa nastupila je ŽVG Kajda, a stihove su kazivali Jelena Januš-Grbić i Josip Klapač. (kzz.hr)

Odvaži se i budi hrabar...

Uime inicijative 40 dana za život želim vam se obratiti s nekoliko misli. Bogati zasigurno znaju, kao i mi danas, ne žaliti ljude oko sebe „jer imaju noge i zašto se ne potrude za sebe“. Tko smo mi da o tome dajemo sud, ocjenu? Tako se pitaju i za nerođenu djecu: „Tko je kriv da se začelo treće, četvrto dijete?“ Mi odgovaramo: „Sve je to dio Božjega plana.“ Ako i majka i otac imaju kušnje pred budućim svetim zadatkom koji je pred njima, budimo tada mi njihova savjest, zadnji tračak nade koja će ih probuditi. Iskrica ljubavi koja će rasplamsati njihova srca sa željom da izgaraju za novi život, donošenjem ispravne odluke. Rekla je: „Da.“

Kao i onaj list lipe pod kojom bđijemo, koji je dao svu svoju ljepotu u hladu te bojom i mirisom obogatio nosnice svakog prolaznika, tako je i

naš život prolazan u svojoj ljepoti i kušnji. Osluškujem ulice i gledam i pitam se gdje su čitave generacije nestale? Da mi je netko onda pružio ruku spasenja!!!? u 21. stoljeću!!! Pa što? Upravo je sada to pitanje još aktualnije više nego ikad. Sada kada nam je sva tehnologija i znanost pod nogama, tj. u ruci, misleći da smo mi gospodari svemira. Zadnju riječ ima jedino On, a to je naš Otac, Stvoritelj Neba i Zemlje! Ne mislite li da je tako??! Dovoljno je da se osvrnete oko sebe. Krize u obiteljima, nesuglasice među narodima, ratovi, usto još i prirodne nepogode...

Sav je taj scenarij rezultat pomjankanja vjere i molitve u zahvaljivanju i predanju... Molitva za nerođene početak je širenja mira u svijetu, kako u našem gradu, tako i u našim obiteljima. Zapitajmo se što nam je činiti? Budimo

glas nijemih, onih najmanjih oko nas! Isuse, Marijo i Josipe, ja vas ljubim i molim – SPASITE NEROĐENE, moći milosrđe za nas i nerođene. Amen! Božji blagoslov svima! (EF)

Pozivam vas na tribinu: dana 25. listopada u crkvi Sv. Franje u Labinu donjem u 18:00 h, sa temom „Tri koraka do hrvatskog preporoda“, govornik gosp. Ante Čakljušić predsjednik udruge „Hrvatska za život“.

Evelina Rudan: *Smiljko i ja si mahnemo (balada na mahove)* – Nagrada „Fran Galović“ 2020. za najbolju knjigu hrvatskih autorica/autora na temu zavičaja i/ili identiteta.

Citamo z njejne biografiji: da je rojena va Pule 1971., da je doma z Rudani, va Cere (to ne piše, ali smo dodali!), a da sada s svojuon famejon biva va Zagrebe, da je diplomirala kroatistiko i južnoslavenske filologiji na Filozofskem fakultete va Zagrebe, kade je sada pročelnica na Katedre za hrvacko usmeno književnos, da je prvo tega delala va Pazinsken kolegije kako profesorica hrvackega zajika i književnosti i va nakladničken poduzieće „Josip Turčinović“ va Pazine kako lektorica, novinarka i urednica. Bogata biografija ne bi tu stala. Samo, na primer, da je delala terenska istraživanja va Slavonije, Zagrebe, a najveć va Istru od 2000. do 2003. leta. Na čuda znanstveneh skupi je imela izlaganja. Tajnica Zagrebačke slavističke škuoli je bila od 2000. do 2003. leta.

Doktorsko disertacijo *Nadnaravna bića i pojave u usmenim predajama u Istri* ubranila je 2010. leta.

A još ćemo reć da je objavila zbirke: *Sve ča mi rabi ovega prolića* (2000.), *Posljednja topla noć* (z S. Lipovcen i D. Peričićen) (2002.), *Brek i čuki* 2008. za ko je 2007. dobila nagrado (za najbolji rukopis) Grada Rieki *Drago Gervais*, *Pristojne ptice* (2008.), i slikovnico *Kraljevićev san*. Va čuda antologiji i pregledi današnje hrvacke poeziji jie, a pjesmi so je prevedene na čuda zajiki: na slovenski, češki, englieški, njiemški, rumunjski i nizozemski.

A ovo leto nas je razveselila z libron *Smiljko i ja si mahnemo (balada na mahove)* prvo z libron, a valje potle i z Nagradom „Fran Galović“ 2020. za najbolju knjigu hrvatskih autorica/autora na temu zavičaja i/ili identiteta.

To je libar ki će gambijat čuda tega, na čuda liveli i još ćemo se čuda za njega pominjat.

A već je puno štabeleh ljudi ot pera napisalo puno liepeh stvari za Evelino i njien novi libar, a mi van prenosimo samo jedan likić tega. I ne muoramo posebno reć koliko smo štuti na njo i koliko je štimamo!

Smiljko i ja si mahnemo sigurno će sjati u suvremenoj hrvatskoj poeziji. Gusto, a lako satkana priča nove knjige Eveline Rudan, osjeća se, *moralu* je biti ispričana. Ona poseže sve do početaka, vraćajući se uvijek u sadašnje trenutke i na poznata mjesta, od kojih se zatim otiskuje uvijek u novi obilazak elipse pamćenja. Čitajući, posjetit ćemo istarska polja

i šumarke, zagrebačke ulice i fakultete, Sueski kanal i New York, očešati se ramenom o cijelu galeriju likova: Kocbeka, Whitmana, Mary Poppins, Terryja Eagletona, Dantea, Viktora Emanuela III... Kolorit, preciznost i razgovornost jezika u *Smiljku* nešto su sasvim osebujno, a tu je i privlačnost obilja radnje: intimne, društvene i kulturne povijesti, emotivne i psihološke epike, skakanja s pozornice na pozornicu, inače tipičnije za prozu, što nas sve vuče dalje u obilazak osunčanih *smultronstället* – mjesta gdje rastu divlje jagode – smještenih između ovih korica; vuče u ono mitsko vrijeme kad “svi su još živi”. A iz divljih jagoda, podsjetit će nas Smiljko, nerijetko prijeti ugriz zmije. I da, *Smiljko* govori istarski čakavski – ali tako izravno i prisno da jezik pada u drugi plan, postajući naš i svačiji. Goran Čolakhodžić

„Stavljući u podnaslov žanrovsку dosjetku *balada na mahove*, Evelina Rudan kao da je recipijent poručila da će imati posla s tekstrom koji čudljivo rabi pojedine jezične i kompozicijske mehanizme te otvorene književne vrste, tj. da ju dopunjuje kompozicijskim, formalnim, izričajnim i ugođajnim inovacijama. Ukratko, podnaslov *balada na mahove* najprije treba razumjeti kao osvještavanje mjestimičnog žanrovskog karaktera zbirke, iako ne treba isključiti ni doslovnu asocijaciju na mahanje. Dobra zbirka, vrlo dobra, odlična. Svakako čitati. *Smiljka* doista treba upoznati! Krešimir Bagić

1.

smiljko i ja si mahnemo

kad gren z dela
 pogledan gori na strojarski
 na sedmi kat
 i ku se potrefimo
 smiljko i ja si mahnemo
 ja ode s ceste
 i on odzgora
 te zgrade okoli nas
 se uviju i razmaknu svaka na svoj kraj
 ljudi se nikako smanje, vture ujdu
 mi si mahnemo
 i nasmijemo se
 i oniput on jopet ima majicu ka ga grebe
 ja držin libar znopak
 i razbijamo cuke
 pokle te moji reć, ta grajanska dica nič ne kape
 (pokle trideset let, to će reć i za moju dicu)
 ali kad si mahnemo tega još nič ni
 svi naši su živi
 i još su pravi ili barem tako zgleda
 i teplo je i mi smo potni
 i smijemo se na šterni
 vedran zna ki je darth veder
 smiljko slaže rubikovu kocku
 ja gledam smiljketa
 brat gleda mene

40.

smiljko i ja si mahnemo
 i ja zabin da moran poslat niki tekst
 i smiljko zabi da mora zračunat za brod
 mahnemo si i počne padat snig
 kako ča je pada u hlačinoj vali
 kad smo se huzali na vrići z slamon
 i noge su nan bile mokre i uši su nan bile krvave
 i dica igrajte se, igrajte, kat čete ku nećete sad
 svi naši su još živi
 snig tiho, tiho pada i mi stojimo jedan hip
 i vedran i smiljko i ja
 s tima vrićami na životu
 s tima nogami mokrima
 s tima baretami na pol uha
 stojimo tako
 jedan hip, jedan hip
 i pokle su već naši svi mrtvi
 mrtvi kako mrtvo more
 mrtvi kako črna smrt
 mrtvi kako amen
 Bog hi pomiluj.

Priredila: Nada Galant

SVETI TINEJDŽER U NEBU

Protekloga je mjeseca brojnim napisima i medijskim kanalima praktično sav svijet govorio o Carlu Acutisu, dječaku vršnom informatičaru, koji je 10. listopada proglašen blaženim nakon čuda koje se zabilo po njegovu zagovoru u Brazilu. Iako svjetska javnost saznaje o njemu tek sada, u Hrvatskoj je poznat od 2014., kada je u knjizi „Pomazani Duhom“, autora ovih redaka, namijenjenoj mladima, posebno krizmanicima, među 33 mlađa mladenačka uzora, mlađih od 18 godina, opisan i neobičan Carlo Acutis.

Svima drag

Carlo je rođen u Londonu 3. svibnja 1991. gdje su otac Andrea i majka Antonia Salzano boravili na privremenom radu. Iz Londona se vraćaju u njihov grad Milano već u rujnu te godine. Osnovnu je i srednju školu pohađao kod časnih sestara, a klasičnu gimnaziju započe u isusovačkom kolegiju „Leon XIII.“. Dobar je učenik, vrlo drag i voljen zbog plemenitosti koja izbjiga iz njega. Ne hvasta se kao ostali, oduševljen je, odmijeren i uvijek gospodar svojih osjećaja. U gimnaziji ga ponetko bocne zbog vjere, što s ponosom podnosi. Vrlo je ljubazan s roditeljima, djedom i bakom, s kojima rado provodi vrijeme. Prvu je pričest primio sa sedam godina i tada je otkrio životnoga prijatelja, Isusa, koji živi među nama u svetoj hostiji, što ga oduševljava. U svemu je poseban. Od dvanaeste godine ide svakodnevno na svetu misu i pričest. Svakodnevno moli Kruniku, ide na klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramantu i čita Bibliju, svaki se tjedan ispo-vijeda. Govori: „Tko dolazi na Sunce, pocrni, tko dolazi k Isusu u Euharistiji, postaje svet.“ Svetost želi postići u svakodnevnom životu, na najjednostavniji način. Drag je u igri, u dvorištu, na nogometu. Spreman je svakodnevno se nečega odreći u korist drugih. Rado boravi s vršnjacima, sa siromašnima, u Caritasovoj kuhinji, s djecom u Oratoriju. Svara saksofon. Voli more i putovanja. Ponekad se zabavlja videoigramama, ponekim, osobito policijskim filmom i filmom o kućnim ljubimcima.

Informatički stručnjak

Neobičan je u svemu. I veliki stručnjak u informatici. S lakoćom vlada programima i druge poučava. I stručnjaci su zadivljeni njegovim znanjem. Navezan je na internet, ali ne kao mlađi danas. Obuzimala ga je misao kako se internetom može poučavati druge u vjeri i širiti ju. Posebno voli don Giacoma Alberionea (+1971.) koji je masovne medije upotrebljavao za evangelizaciju današnjega svijeta. U tom nastojanju Carlo je na webnu stranicu postavio virtualnu izložbu o čudesima koja je Isus učinio u presvetoj Euharistiji. Izložbu je postavio na 166 panela 80 x 60 cm. I obišla je sve kontinente. Samo ju je u Americi prihvatilo 10 000 župa.

Željan svetosti i uvjeren da će mlađ umrijeti, posebno izučava život mlađih svetaca. Veoma štuje Bernardette Soubirous, sv. Tereziju od Djeteta Isusa, svetoga Dominika

Savija i troje djece kojima se u Fatimi 1917. ukazala Majka Božja. Na svom je računalu imao posebnu rubriku „Otkrij koliko ima mlađih prijatelja u nebu“, gdje je opisao niz mlađih svetaca, svojih uzora.

Procitao je spis svete Katarine Fischi iz Genove (+1510.) o čistilišnim mukama. Za duše je pokojnih molio i činio pokoru. Trpi zbog udaljenih od vjere. Poučava i čini za njih pokoru. Neki su nakon razgovora s njime zatražili krštenje. Pobožan je Majci Božjoj i više puta Njoj posvećuje svoj život. Svećenici mu se i odgojitelji dive. Živi čisto, časnim sestrama preporučuje se u molitve za ustrajnost u čistoći. Posvetio se Majci Božjoj.

Svetac s računala

Najednom mu, kao iz vedra neba, liječnici otkrivaju leukemiju u vrlo opasnom stadiju. Volio je živjeti, ali bolest prihvata mirno i radosno kao susret s ljubljenim Isusom. Život

prikazuje za obraćenje nevjernika, za Papu i za Crkvu. „Prikazujem sve svoje patnje Gospodinu za Papu i za Crkvu da ne idem u čistilište, nego ravno u Nebo.“ Umro je 12. listopada 2006. s cijelih 15 godina. Pokopan je na groblju u Asizu kamo je više puta hodočastio „da napuni duh“, u gradu koji je toliko volio. Šaljivo je govorio: „Svi se rodimo kao originali, a mnogi umiru kao fotokopije.“ On je, zaista, umro kao original. Svima je upao u oči. Zato je milanski nadbiskup i kardinal 6. lipnja 2007. pokrenuo postupak za njegovo proglašenje svetim. Životopis je napisao Paolo Rizzo, *Biografia di Carlo Acutis*, Milano, 2007., koji mnogi mlađi čitaju u dahu.

Majka za njega svjedoči: „Njegov je karakter moguće shvatiti iz njegovih riječi: ‘Euharistija je moj autoput za Nebo.’ Moj sin, posebno nakon prve pričesti, nikada nije propustio svetu misu, svetu pričest, Krunicu i Klanjanje Presvetom. Uz intenzivni

duhovni život, punom je radošću proživio svojih 15 godina, ostavljajući velik dojam na one koji su ga poznavali.“ Bio je stručnjak za računala, čitao je informatičke programe i sve ostavljao zadivljenim. Tim je sposobnostima volontirao i nesebično pomagao drugima. Zanimao se za sve: useljenike, invalide, za djecu i prosjake. U njegovoj se blizini čovjek osjećao kao kraj izvora vode. Hrabro je prihvatio bolest. Kad ga je liječnik pitao trpi li mnogo, odgovori je: „Ima ih koji trpe mnogo više od mene.“

Na veliko veselje mlađih, dobili su prvoga svetca sazreloga u svetosti kraj računala. Sa svih se strana svijeta javljaju hodočasnici, a njegova majka svjedoči: „Nama je drago da njegov primjer može pomoći многим mlađima i drugima za pronalaženje vjere i Isusa, a iznad svega za mogućnost sakramenata koji predstavljaju ključ Carlove duhovnosti.“

Marijan Jelenić

HODOČAŠĆE ŽUPLJANA STAROGA PAZINA I SVETE LUCIJE PAZINSKE

Već uhodana godišnja hodočašća župljana Sv. Jurja iz Staroga Pazina i Svete Lucije Pazinske ove je godine omeđila pojava zarazne bolesti COVID 19. Župljani su već bili uplatili akontaciju za planirana hodočašća na Visovac i u Poljsku. No, od toga se moralno odustati, ali župljani, uporni u svom naumu, nisu željeli da im se novac vrati, već da se nešto organizira u Istri. I tako se 19. rujna 2020. grupa hodočasnika, predvođena župnikom Željkom Zecom, uputila najprije na Brijune. Tamo smo uz pratnju vodičkinje razgledali zoološki vrt na otvorenom, Titov muzej, botanički vrt, a posebno nam se dojmila crkva sv. Germana, na čijim se zidovima između ostalih preslikala fresaka nalazi i nama bliska preslika freske Ples mrtvaca iz Berma. Sam je oltar napravljen u prirodnoj veličini, ali, naravno, kao kopija prave Baščanske ploče. Potom smo nakon okrjepe posjetili poznato hodočasničko mjesto – crkvu sv. Foške pokraj sela Batvači. Domaćin nam je bio župnik Marijan Jelenić, koji nas je upoznao sa životom sv. Foške te s brojnim čudesnim ozdravljenjima koja se događaju u ovom svetištu. Nakon razgledavanja zavjetnih darova i paljenja svjeća u podnožju križa, koji je za tu namjenu postavljen izvana pokraj crkve, nastavili smo svoje hodočašće s istim domaćinom, i to u velebnu vodnjansku crkvu sv. Blaža. Ova je crkva jedinstvena u svijetu jer se u njoj čuvaju mnogobrojne relikvije svetaca. Sama je veličina spomenute crkve veličanstvena i odiše nekom posebnom svetošću i mirom. No, nitko nije ostao ravnodušan nakon što smoiza oltara razgledali nekoliko neraspadnutih tijela

svetaca, uz koje nam je vlč. Jelenić pričao njihove životopise. Usto, imali smo priliku vidjeti i muzej raznih predmeta koji su se nekad davno koristili u liturgiji, kao što su relikvijari, staro svećeničko ruho vezeno zlatnim nitima i mnoge druge zanimljive predmete, između kojih je i trn iz Isusove krune. Posebno nas je obradovalo i to da nam je vlč. Jelenić pokazao jedan primjerak vrlo vrijedne knjige koju je dao tiskati, a u kojoj je svaki predmet iz ove osebujne zbirke dokumentiran i popraćen fotografijom. Naše hodočašće po Istri zaključili smo sv. misom na Velom Vruhu u Puli, koju je predvodio naš župnik Željko Zec, koji je tu proveo svojih prvih 26 godina svećeništva te je ovdasnju crkvu u više navrata sa župljanim proširivao i dograđivao. Naravno da su nas, a osobito njega, tu dočekali srdačni domaćini s kojima smo nakon euharistijskoga slavlja, uz čašćenje i pjesmu, zaključili svoje ovogodišnje jednodnevno hodočašće južnim dijelom naše biskupije. (Mirjana Ferenčić)

MOLITVA SVETEMU MAVRU

Sveti Mauro! Sveti Mavar!
Budi s nami zdušno Te molimo;
zagovaraj nas i imaj nas navar,
da smo vridni i dobro činimo.

Sveti Mauro, zaštitnik Poreča!
Bazilika čuva Tvoje svete kosti;
jubav je Tvoja u besidah veća,
molitve naše od srca su mosti.

Tomislav Milohanić

U NOĆI ADVENTSKOJ

Očistite svoje sobice, zidove obijelite,
U postelje stavite nove slame
I čiste navlake:
U peći nek tinja vatru
I širi ugodnu toplinu,
Jer stižu hladni vjetrovi
Donoseć snijeg i sive oblake.
I kad vam sred noći studene i mračne
Neko pokuća na vrata skoro nečujno,
Bojeć se, da se nezvan ne narine,
Bio to prosjek, siromašak, starac,
Ili, putnik bijedni iz zemlje daleke,
O, primite ga, dajte mu večeru toplu
I krevet čisti - bez stanarine!

Čitavu noć budite mirni
I samo molitvom toplom
Prekidajte zimske noći tišinu:
Jer možda...
Možda ćete, draga braćo,
Tu malu pomoći i neznatnu ljubav
U ovo vrijeme adventsko
Iskazati Kristu gospodinu.

Aleksa Kokić

Na čekanju

Teško se breme godina svalilo na njezina pleća, ramena se povila, *upavčilo* je u kostima, zanos je otežan, nesiguran hod, jedva se kreće potrebna tuđe pomoći. Najteže joj pada što ne može blagdanom otici u crkvu na sv. misu.

Sjećanja je vraćaju u mladost, koja je uvijek lijepa, makar u teška i opasna vremena, oslanjajući se uvijek molitvom na Boga i nadajući se boljem. Ove današnje običaje ona nikako ne razumije. Oči zasuze kada se sjeti svojega supruga kojega je Gospodin pozvao k sebi prije dvadesetak godina. Je li moguće da je već toliko vremena prošlo?! Voljeli su se i razumjeli da takve ljubavi danas više nema. Marljivo su, s ljubavlju i odgovorno pred Bogom i ljudima odgajali i podizali brojnu djecu. A sada, eto, ostala sama, i kad nije sama, potrebna je i ovisna o mnogima.

Njezini je, koji su joj blizu, brižno paze, oni drugi obilaze je često i donesu pune vrećice. Ali, što vrijedi, kad je ništa ne veseli.

Starost nije ugodna, s njom dolazi bolest i osjećaj usamljenosti i onda kad si mnogima okružen, ali te nitko ne razumije. Samo Bog i draga Gospa!

Kada ne pomažu više ni liječnici u bijelim *kutama* ni njihovi medicamenti i *likarije*, preostaju nam samo riječi koje liječe: riječi utjehe i ohrabrenja u vjeri i nadi. Nasušna je potreba starijih osoba za razgovorom.

Priupitaš li je: „Kako je, nona?“

„A, moja čerce, kako može biti, ja sam sada na čekanju.“

Svi smo mi na čekanju, nona, od svoga rođenja pa nadalje. Nitko ne zna ni dana ni časa, niti itko može znati osim Svevišnjega. Stoga nam je čekati, bili strpljivi ili nestrpljivi. A dok čekamo, usput nešto i radimo. Da ne čekamo za *badava*, imamo svoja poslanja i zaduženja. Svatko za sebe ima odraditi svoj dio po-

sla, pošteno i odgovorno na svome mjestu, u svojoj struci, po svojim sposobnostima i nadarenostima, raj nam valja zasluziti.

Tužno je zaista dok smo na čekanju, da ovo malo života zagorčavamo sebi i drugima svojom mrzovljom, kritikama, nezadovoljstvom, osudama, nerazumijevanjem. To bi bilo izgubljeno vrijeme.

A mogli bismo vrijeme čekanja i dobro iskoristiti ispunivši ga suosjećanjem, pomaganjem, darivanjem i razmjenom dobrih djela, plemenitih misli, radosnih trenutaka, materijalnih i duhovnih dobara. Mogli bismo hvaliti, slaviti i svjedočiti djeła Božjega milosrđa u svom životu. Tako bi vrijeme čekanja svakome od nas bilo plodonosno, korisno, radosno ili barem podnošljivo.

„A što mogu ja stara, bolesna, nemoćna i siromašna učiniti ikome i pomoći drugoga, kad ne mogu pomoći ni sebi, već ovisim o tđoj pomoći?“

O, možeš puno, ti možeš najviše od svih drugih učiniti. Gospa je tvoja misija. S njom najljepše razgovaraš, ona te najbolje razumije, kao Majka majku. Kad Gospinu Krunicu svakodnevno razmatraš i moliš, pridruži joj svoju bol duše i tijela. Tako ćeš svoje trpljenje suočiti s

Majčinom boli pod križem, i svoju žrtvu prikazati Bogu za dobro bližnjih, zahvalna Gospodinu za sva dobra u životu. Blagoslivljam svoj križ, jedino se po njemu spašavamo. Koliki je, toliki je, Gospodin nam je uz križ dodijelio pomagače da ga zajednički lakše nosimo. Blagoslivljam one koji te s ljubavlju i strpljivo njeguju, liječe i dvore i pomažu nositi zajedno s tobom tvoj križ. Zamoli blagoslov i za one koji su te zaboravili, nikako se ne javljaju ili te na bilo koji način žaloste. Vjeruješ li, ne sumnjaj!

Prepusti kormilo svoje nemirne i nesigurne lađe u Njegove ruke. I ne brini suvišne brige. Ne boj se! Ne uznemiruj svoje srce! Zamoli iskreno, ponizno i skrušeno: Gospodine, Bože moj, oprosti mi moje slabosti, sumnje i nevjera! Isuse, spasitelju naš, učvrsti mi vjeru, oživi mi nadu i usavrši mi ljubav! Gospe moja, pomozi mi sada u mojoj nemoći, moli za nas grešne da postanemo dostojni obećanja Sina tvoga, Gospodina našega Isusa Krista. Amen! On nam daje vremena za to da nam čekanje ne bude teret već blagoslov.

Umag, 28. listopada 2020.
Vinka Tokić Burolo

Nitko ne može sam vjerovati

166 Vjera je osobni čin: slobodan čovjekov odgovor na poziv Boga koji se objavljuje. Ipak, vjera nije osamljen čin. Nitko ne može sam vjerovati, kao što nitko ne može sam živjeti. Nitko sam sebi nije dao vjere, kao što si nitko sam nije dao života. Vjernik je vjeru primio od drugih i drugima je mora prenijeti. Naša ljubav prema Isusu i ljudima tjera nas, da drugima govorimo o svojoj vjeri. Na taj način svaki je vjernik kao kolut u dugu lancu onih koji vjeruju. Ja ne mogu vjerovati, ako nisam podržan vjerom drugih, a svojom vjerom pridonosim da se podupre vjera drugih.”

875 “A kako da povjeruju u onoga za koga nisu čuli? Kako pak da čuju bez propovjednika? A kako propovijedati bez poslanja?” (Rim 10,14-15). Nitko, ni jedan pojedinac i ni jedna zajednica, ne može sam sebi navijestiti Evandelje. Vjera dolazi “po poruci, a poruka riječju Kristovom”

(Rim 10,17). Nitko ne može sam sebi dati ovlast i poslanje da propovijeda Evandelje. Onaj koji je od Gospodina poslan govoriti i djeluje ne po svojoj vlasti, nego na temelju Kristove vlasti; ne kao član zajednice, nego joj govoriti u Kristovo ime. Nitko sam sebi ne može predati milost, ona treba biti dana i ponuđena. To pretpostavlja od Krista ovlaštene i ospozobljene službenike milosti. Oni od njega primaju poslanje i pravo (“svetu vlast”) da djeluju u osobi Krista glave (*in persona Kristi capitisi*). Tu službu, u kojoj Kristovi poslanici po Božjem daru čine i

daju ono što ne mogu činiti i davati sami po sebi, crkvena predaja naziva “sakramentom”. Crkvena se služba predaje posebnim sakramentom.

176 “Vjerujem”: to je vjera Crkve kako je svaki vjernik, osobito u času Krštenja, ispovijeda osobno. “Vjerujemo”: to je vjera Crkve, kako je ispovijedaju biskupi sabrani na

Zakon molitve zakon je vjere, Crkva vjeruje onako kako moli. Liturgija je sastavni dio svete i žive predaje.

2040 Na taj se način može među kršćanima razvijati istinski *sinovski duh prema Crkvi*. Takav duh predstavlja normalan razvoj krsne milosti koja nas je porodila u krilu

Crkve i učinila udovima Tijela Kristova. Crkva nam, u svojoj majčinskoj skrbi, dijeli Božje milosrđe koje uništava naše grijeha, a djeluje nadasve u sakramentu pomirenja. Kao brižljiva majka, po svom bogoslužju, ona nam dan za danom pruža i hranu Gospodinove Riječi i Euharistije.

168 Prije svega Crkva je ta koja vjeruje i tako upravlja, hrani i podržava moju vjeru. Crkva je prije svega ta koja, svugdje priznaje Gospodina, a s njom i u njoj bivamo i mi privučeni i privedeni da ispovijedamo to isto: “Vjerujem”, “Vjerujemo”. Po krštenju od Crkve primamo vjeru i novi život u Kristu. U “Rimskom obredniku” krstitelj pita krštenika: “Što išteš od Crkve Božje?” “A odgovor je: “Vjeru”. “Što ti daje vjera?” “Život vječni”.

1253 Krst je sakrament vjere. A vjeri je potrebna zajednica vjerujućih. Svaki vjernik može vjerovati jedino unutar vjere Crkve. Vjera koja se traži za krštenje nije još savršena i zrela vjera; ona je začetak koji treba da se dalje razvija. Katekumenu ili njegovu kumu postavlja se pitanje: “Što tražiš od Crkve Božje?” I on odgovara: “Vjeru!”

KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Saboru ili općenitije, vjernici okupljeni na liturgijskom slavlju. “Vjerujem”: tako govoriti također Crkva, naša Majka, koja odgovara Bogu svojom vjerom te i nas uči govoriti: “Vjerujem”, “Vjerujemo”.

1124 Vjera Crkve prethodi vjeri vjernika, koji je pozvan da uz nju prione. Kad Crkva slavi sakramente, ispovijeda od apostola primljenu vjeru. Odatle stara izreka: “Lex orandi, lex credendi”.

Blagoslovljena kapelica sv. Antuna Padovanskog

Na Misiju nedjelju 18. listopada u Župi sv. Mihovila arkanđela u Žminju u popodnevnim satima blagoslovljena je još jedna nova kapelica, posvećena u čast sv. Antuna Padovanskog. Kapelicu je u svom dvorištu u Kuharima podigao Lino Kuhar, kao znak zahvalnosti ove obitelji za sve darovane milosti što su ih po zagovoru ovoga *svetca svega svijeta* tijekom života primili. Uz sudjelovanje obitelji Kuhar, rodbine, prijatelja, župljana, članova župnoga zbora, časnih sestara novoizgrađenu kapelicu i kip blagoslovio je žminjski župnik vlč. Jordan Rovis. Sv. Antun veliki je svetac, čudotvorac, intelektualac, propovjednik, mnogi mu se utječu u zagovor, a imao je želju i biti misionar, istaknuo je uvodno župnik Rovis povezujući sadržaj Misije nedjelje i životopis ovoga svetca. Podsjetio je također tko su svetci te kako prijateljevajući s njima, možemo i mi biti oni koji će poput njih činiti djela ljubavi. Župnik je pozdravio domaćine, g. Lina sa suprugom Ružom, njihove sinove i kćer sa svojim obiteljima i čestitao na lijepu djelu podizanja kapelice. Kapelice su duhovne vertikale, to znači da nas one okreću prema gore, prema Nebu, prema Bogu, rekao je župnik Rovis. Da se Žminjci rado utječu sv. Antunu, govori i činjeni-

ca da najstarija žminjska kapelica iz 1734. godine ima na sebi reljef s motivom ovoga svetca, a nemali je broj naših kapelica, iz različitih perioda, također njemu posvećen. Kapelice su i poziv na molitvu, gdje god se nalazile, podsjetio je župnik.

Podizatelj ove kapelice, g. Lino, rođen je na blagdan sv. Antuna i u

životu ga posebno štuje, posvjedočila nam je i njegova kći Marija Kuhar Šoša, poznata i višestruko nagrađivana sopranistica, koja je, zajedno sa suprugom Marijom, pjesmom uzveličala ovaj radosni događaj. Nakon blagoslova uslijedilo je druženje i domjenak koji je za sve nazočne pripremila obitelj Kuhar.

Sveta žena, majka i redovnica

Predrasude koje su u svijest, povijest i teoriju o braku ugurali zegovaratelji tzv. slobodne ljubavi da su nekad mladi bili nesretno združivani u brak bez svoje volje, a po želji, planovima i računicama svojih roditelja i drugih zainteresiranih strana, dobivaju u ovom svetom primjeru novo lice i novo tumačenje: nisu takvi brakovi bili samo nesreće, bilo je i sretnih, samo treba imati hrabrosti, suprotno prevladavajućoj struji, vidjeti i drugu stranu medalje i ne prihvaćati nametnute stereotipe kao jednu jedinu opciju. I sigurno nije ovo jedini primjer. Čuo sam od nekih starijih ljudi, koji su još živi svjedoci takvog postupanja, da to nije bilo tako loše. Ljudi jednostavno nisu drugačije razmišljali. Bilo im je normalno da roditelji ugovore brak. Sigurno da su neki tako sklopljeni brakovi bili nesretni, ali nisu svi i nije većina kako neki hoće prikazati taj dio društvene i bračne povijesti. S druge strane, treba iskreno pogledati kakvo je danas stanje sa slobodnim izabiranjem bračnih partnera (jedan, dva, tri... pa čak i više puta, u ovom kratkom životu). Kakva je to sreća i kakav je to uspjeh (!!!)? Kakav je to uspjeh slobodnoga izabiranja kad se svaki treći brak razvodi?

Ugarski kralj Andrija II. obećao je svoju kćer Elizabetu još dok je bila u povojima za suprugu tirinškom vojvodi Ljudevitu IV. I kad je imala samo četrnaest godina, pripremljeno je vjenčanje i oni su se uzeli. I gleda! Umjesto nesretnog političkog

braka, dogodio se pravi brak pun iskrene ljubavi. Sretan brak. Brak koji je krasila njena ljupkost i ljubav, a s njegove strane puno nježnosti i pažnje. Vjerna sluškinja Izenturda svjedočila je da su ljubili jedno drugo nevjerojatnom ljubavlju i da su blago poticali jedno drugo na ljubav i služenje Bogu. Elizabeta se jako razlikovala od dvorskih dama: bila je vrlo krotka, umjerena u odijevanju i slabo su je zanimali svjetovne igre i zabave. Čak je na svoje vjenčanje došla skromno, bez nakita koji je označavao njezin status, što je uvrijedilo njezine svekruvu i šogoricu, kojima je to bila društvena pljuska, sramota i pomanjkanje otmjnosti. Elizabeta im je odgovorila zrelo vjernički – duboko duhovno: „Kako bih mogla nositi tako dragocjenu krunu pred Kraljem koji je okrunjen trnjem?“ U sretnom braku rodila je troje djece: najstarijeg sina rodila je s petnaest godina; slijedile su kćeri – jedna u sedamnaestoj i druga u dvadeset prvoj godini života. Njen muž, vojvoda Ljudevit, odazvao se i otišao u Svetu zemlju u križarski rat gdje je 1227. i poginuo. Sad su se nesreće kao domino kockice srušile na Elizabetu. Ostala je sama i nezaštićena. Udovica okružena neprijateljskim osobama. Najprije, kad je došao glasnici s tom viješću, njoj su se odsjekle noge, pala je na tlo i tiho rekla: „S Ljudevitom je otišlo svako moje dobro na ovome svijetu.“ I jest. Na nju su se bijesno okomili svi oni kojima nije odgovarao njezin skroman

stil života, njezina pobožnost i djela milosrđa. Kako nije imala zaštite, oduzeli su joj djecu, a nju protjerali s dvora. Postala je siromašna, pa i ono malo što joj je ostalo, podijelila je siromasima, a zatim otišla u samostan franjevačkih trećoredica. Posvetila se siromašnima, bolesnima i gubavcima. Umrla je u dvadeset četvrtoj godini života 17. 11. 1231., duše urešene krepostima stečenih molitvom, pokorom i djelima milosrđa. I opet, za četiri godine, dogodila se proslava njenog života i smrti: papa Grgur IX. priznao je njezinu svetost i uzdigao je na čast oltara za primjer naslijedovanja i kao zagovornicu onima koji ju zamole za pomoć. A tko bi joj se mogao utjecati i tražiti njezinu pomoć s Neba? Prije svih imućne, ali pobožne žene i djevojke kojih i danas, hvala Bogu, ima, onda udovice koje su meta društva brbljavaca, ogovarača i klevetnika. Mogu joj se utjecati žene kojima su oduzeta djeca, s pravom ili bez prava, pa zbog toga teško pate. Mogu joj se utjecati mladi bračni parovi koje maltretira njihova okolina: rodbina, susjedi, „prijatelji“...mentalitet ovoga svijeta. Primjer svete Elizabete Ugarske pokazuje nam kako su prekrnjatelji i revisionisti povijesti iskrivili istinu i nametnuli suvremenom svijetu lažna tumačenja onoga što se zbivalo i neistinita obećanja za budućnost koja se ne ostvaruju, nego ih, dapače, masovno izobličuju u svoju suprotnost: umjesto sreće – žalost.

Prilozi o vinarstvu i vinogradarstvu u listu Naša sloga (II. DIO)

Komparirajući lozu s ljudskom anatomijom, autor tumači kako se loza hrani kroz korijenje i lišće (viniku). Hrana su joj vлага i zrak, a „korenji su joj usta, kojima ona sisa hranu s prstiju matere zemlje“. Pluća su joj lišće, kroz koje ispušta vlagu, a iz zraka vuče sve što joj treba za življjenje. Želudac su joj sitne žilice kroz koje kola sok. Tijekom zime spava, odnosno u stanju je mirovanja, a na proljeće se budi i njome kolaju sokovi: snažnija biljka ima više sokova i više će roditi. Dakle, za njezino je funkcioniranje nužno lišće i korijenje. Zato o obama valja voditi računa.

Dio uzgoja vinove loze čini i pljevidba, pa se na stranicama lista i o tome moglo nešto pročitati. Autor napisao ističe kako trs valja shvatiti kao nešto što „živi ili raste“, ali čemu valja posvetiti značajnu pozornost. Naime, kao što u životinjskome svijetu na jednak način ne možete tretirati konja i vola, tako ni u „raslinskome razredu“ ne možemo jednako tretirati hrast, koji ljudska ruka ne treba dirati, i lozu, koja bez ljudske ruke neće moći opstati. Poput životinjskoga svijeta, i biljni svijet, uključujući i lozu, ima „svoj želudac i svoja pluća“, i bolje uspijeva ukoliko ima bolju hranu i čišći zrak, pa će i urod biti bolji. Biljni je svijet, za razliku od životinjskoga, „neizmjerno jednostavniji i nesavršeniji od životinskoga“.

„Ala, predobar nam je Bog, ako još i ovoliko imamo, kad smo tako ludi i neumni!“

Komparirajući lozu s ljudskom anatomijom, autor tumači kako se loza hrani kroz korijenje i lišće (viniku). Hrana su joj vлага i zrak, a „korenji su joj usta, kojima ona sisa hranu s prstiju matere zemlje“. Pluća su joj lišće, kroz koje ispušta vlagu, a iz zraka vuče sve što joj treba za življjenje. Želudac su joj sitne žilice kroz koje kola sok. Tijekom zime spava, odnosno u stanju je mirovanja, a na proljeće se budi i njome kolaju sokovi: snažnija biljka ima više sokova i više će roditi. Dakle,

za njezino je funkcioniranje nužno lišće i korijenje. Zato o obama valja voditi računa. Prije svega pljevititi je te obrezivati kako se sok ne bi usmjeravao na više mladica, već na jednu ili dvije koje će dati obilatije plodove. Isto je, dodaje autor, i kod ljudi: ako imate malo kruha, od njega se mogu nasititi tek osoba ili dvije. Zato je nužno trsje ne gusto saditi. Važan je čimbenik i kvaliteta zemlje, ali ovo je opće pravilo koje vrijedi za sve prigode. Tumači i pojma *pljevenje trsja*, pod kojim se podrazumijeva „guljenje jelovicah, prikracivanje ili krnjene mladicah i proredjivanje ili ukidanje lišća“. Riječ je o „škakljivu“ djelu jer o njegovu uspjehu ovisi kvaliteta vina i trajanje trsa. Važno je pogoditi vrijeme za pljevenje, kao i činiti to ni previše ni premalo, odnosno pogoditi mjeru. Zato nije dobro u vinograd slati neiskusne, a pogotovo nije dobro naložiti im da govedima ili svinjama poberu mladice ili trsje i sačuvaju one mladice na kojima ima grožđa. Dodaje: „Ala, predobar nam je Bog, ako još i ovoliko imamo, kad smo tako ludi i neumni!“ Zato u vinograd treba ići sam gospodar ili da onamo pošalje iskusna i mudra težaka koji će pljevititi trs u više navrata prije i nakon cvjetanja. Za tu svrhu od alata će mu poslužiti samo oštar *kosier*, kao i nožice ili škarice. Svaki „brk“ na trsu koji sok ili hranu biljci trati, ne valja čupati prstima, već lagano podrezati navedenim alatom, kako bi se trs što manje ošteti. Isto neka učini ako želi okrnjiti mladicu na kojoj ima grožđa, i da se sok ne gubi, neka mu „presiede u mladici i zatiče u grozd, da bude veći.“ Posljedично tome, na mladici će se pojaviti populjci i prolistat će. I taj novi izrast treba podrezati jer bi mu bez toga i prvo podrezivanje bilo bez rezultata. Ne valja kratiti mladice koje se misle ostaviti za iduću godinu jer ako uslijed skraćivanja mladice odebljavaju, mogu ostati i neplodne. Nužno je paziti da ne bude previše intervencija jer bi se moglo dogoditi da umjesto jačanja trsa, on oslabi i posahne. Ni lišće, po autorovu sudu, ne valja „baš ni ticati“ ni dok je grožđe na trsu, a ni poslije berbe/trgadbe. Lišće, naprotiv, treba pustiti da samo otpadne. Dok je ono zeleno, potrebno je biljci za hranjenje i dozrijevanje. U protivnom, grožđe će ostati „zeleno i kiselo, kao i diete, kojemu je mati bolna il neima dosta mlieka.“ Jednako tako, lišće će sačuvati grožđe od tuče. Dio lišća može se odrezati jedino kada grožđe dozrijeva, kako bi bilo izloženje Suncu i da dobije bolju boju, ali i to treba izbjegavati, već list po list izmicati da grozd izade iz hладa. Svjestan je autor da je to „nješto sitno i mučno djelo“, ali se ono „skrbnu i marljivu gospodaru stostruko naplati“. Na kraju kaže da se čitatelji drže ovih uputa pa će, „ako Bog da, blagoslivljati Našu Slogu“ koja im ih je prenijela. (*nastavlja se*)

MARTI BAF ZA ROĐENDAN (1937. - 2020.)

Znam da će se mnogi naši sugrađani, prijatelji, susjadi, poznanici, a pogotovo najbliži, ovih dana kada se više no obično u prebrzom slijedu životnih promjena, nadmoći tehnike i zaborava sjećamo običnih života i običnih ljudi, sa sjetom, nježnošću i poštovanjem sjetiti i iznimne naše sugrađanke gospođe Marte Baf, sestre pokojnoga našeg župnika Alojzija Bafa i domaćice u župnim stanovima župa u kojima je službovao (u Vižinadi najduže!), predvoditeljice crkvenoga pjevanja, kreatorice nezaboravnih cvjetnih aranžmana u našoj crkvi svetoga Jeronima i drugim crkvama Vižinadštine, žene koja je cio svoj ne-lagani i vrlo trpeći život posvetila bratu – svećeniku, majci, ostaloj braći i sestrama te brojnoj užoj i široj obitelji u Istri, Europi, Americi, Kanadi, Australiji...

Svoju je životnu radost, prednost lijepomu i plemenitomu, poznatima i nepoznatima, kao i svoju muku i trpljenje upućivala Svevišnjemu, dijeleći ju s Njim i pouzdanjući se u Njega.

Nitko više ne piše čestitke u raznim prigodama S V I M A koje poznajemo, volimo, cijenimo. Nitko više ne njeguje taj stil i darovanje riječi i srca tolikima i tolikima, ne-kako uzvišeno, posebno svečano, trajno upečatljivo, a opet bez pompe

i uzdizanja sebe, nego s nevjerojatnom skromnošću i poniznošću.

Tko još šalje bukete ruža iz svoga vrta učiteljima u školu za sretan početak ili završetak školske godine?! Tko dočekuje djecu iz vrtića ili najmlađe đake iz škole, kad su u prolazu svojim šetnjama i svojim djetinjstvom, košaricama bombona ili kolača?! Tko se još veseli tuđim uspjesima ili činima kako je to nemetljivo i skromno činila naša Marta?!

S jednakom je radošću i zauzeću primala u svoj dom i dom naše župe namjernike, mlađe i starije, djecu, bolesne, svećenike i liječnike, učitelje i novinare, ljude izdaleka i one koji su blizu nje bili svaki dan. Za sve je imala i vremena i razumijevanja i riječi, a pogotovo srca, uspravna i postojana žena, dostoјanstvena sumještanka i predobra čuvarica svega što neumitno prolazi. Za sebe je imala najmanje vremena. Nije stizala, kako je znala reći, sve što je htjela, ali opet za druge, ništa za se.

I pjesme je pisala Marta, onako narodski kako je osjećala i doživljavala svijet i ljude oko sebe. Uglavnom su one i bile posvećene najbližima, djeci, nećacima i pranećacima, prijateljima. Stihovi ljubavi, pažnje, topline i nekoga teško objasnjava gnuća, onakve kakve rijet-

ko tko još piše. Sve do posljednjih svojih dana u obitelji i domu svoje nećakinje, potom teško bolesna u Domu za starije, kratko u pulskoj bolnici odakle nam je svima poslala svoj umirujući pogled, posljednju ruku, neizrečenu poruku. Umrla je u subotu 30. svibnja 2020. godine i sahranjena na tinjanskom groblju, na mjestu gdje joj počivaju i otac i majka.

Na Martinje, 11. studenoga 2020. godine, imala bi 83 godine. Neka joj je laka, blaga i utješna zavičajna zemљa zauvijek. A za nas:

SCIRE ET REMINISCI (Znati i sjećati se!).

Marica LEDIĆ

Radio Alstra

Ljubljana 96.9 • Pula 96.8 • Rovinj 96.5 • Buje 97.5
Umag 107.1 • Kastel 102.1 • Poreč 98.5

KAP ZA DOBAR DAN
- dužkovna emisija za ljeđji početak dana
- od ponedjeljika do subote u 06:30

PUTEVIMAMA VJERI
- srednjačna vjetarska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM
- komentari nedjeljnog Evandželija
- nedjeljom u 8:30

Jurje Gobbičić 4, Pula • tel: 052 / 89 77 11
www.radiosalstra.hr

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

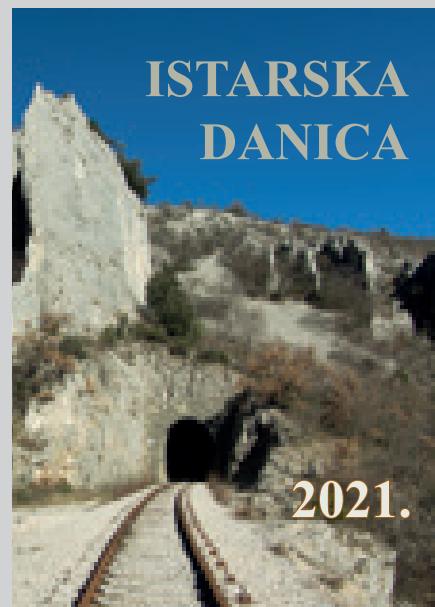
Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Dantecov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

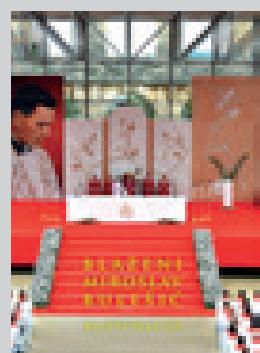
Radno vrijeme

Pon - pet 8-17 h, sub 8-13.30 h
Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h
Pon - sub 9-18 h

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784

Zvonik s kojeg nad gradom bdije sveta Eufemija

Nakon katedralnih zvonika naše biskupije, kao i zvonika onih drevnih, ali ukinutih biskupija (pićanskog i novogradskog), red je da predstavimo najviše zvonike u Istri: rovinjski i vodnjanski.

Rovinj se ubraja među najljepše gradove na jadranskoj obali, a prepoznatljiv je po svojoj monumentalnoj crkvi i vitku zvoniku, smještenom na vrhu brežuljka. Zvonik u sastavu župne crkve sv. Jurja i sv. Eufemije u Rovinju iz 1677. godine visok je 59 metara, a zajedno s bakrenim kipom sv. Eufemije (visok 3,90 m) visina mu doseže 62,9 metara.

Prema podatcima iz knjižice župe Rovinj, prijašnji je zvonik bio nizak i neproporcionalan, a gradnja sadašnjega zvonika Sv. Eufemije započeta je 3. prosinca 1651. g. Nacrt je izradio milanski arhitekt Alessandro Monopola, po uzoru na onaj Sv. Marka u Veneciji. Gradnja je, uz brojne prekide, trajala 26 godina. Veliki bakreni kip Sv. Eufemije, djelo braće Vincenza i Bista Vollanija, postavljen je na vrh zvonika 1758., na mjesto prijašnjega drvenog kipa, uništenoga od groma 1756. g.. Zvonik je bio temeljito popravljan 1834. g. jer su gromovi prouzročili velika oštećenja. Godine 1879. postavljeni su gromobrani i na zvonik i na crkvu.

Just Ivetač u *Istarskim uskličnicima* kaže da su *kao i na ostalim zvonicima toga tipa na zvoniku sv. Eufemije vertikalni dekoracijski polustupovi raspoređeni u skladu sa skupinama okana ispred*

prostorije za zvona, odnosno trifora. Njihova okna ogradićena su kamenim balustradama s obrađenim stupcima. Iznad gornje korniže teče naokolo kamena balustrada, a iza njih uzdiže se nešto uža zidana konstrukcija. Slijedi jednakokutna piramida, što završava kamenom platformom (postoljem) na kojoj dominira bakreni kip sv. Eufemije iz 1758. godine.

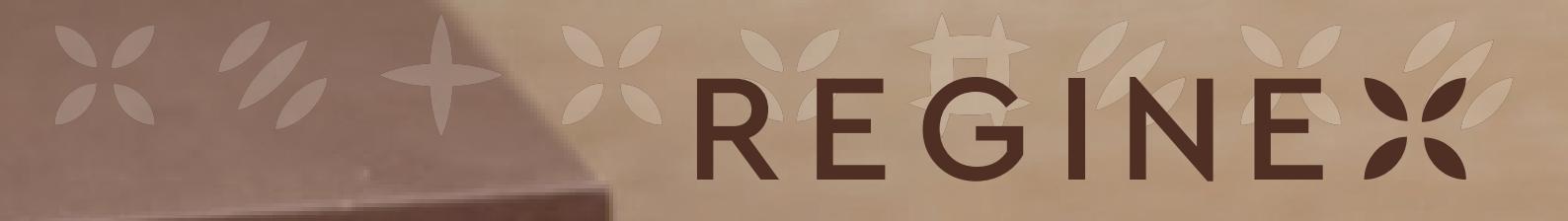
Kip je postavljen tako da se na ležajima okreće oko svoje osi prema smjeru vjetra, a restauriran je 1996. godine.

Zvonik ima tri zvona s latinskim natpisima: najveće je posvećeno sv. Eufemiji, djevici i mučenici, srednje nosi ime sv. Jurja, *defensor ab inimico*, dok je najmanje zvono posvećeno Blaženoj Djevici Mariji. Izlivena su 1994. u glasovitoj zvonoljevaonici *Guss Grassmayr* u Innsbrucku. Prijašnje središnje zvono iz 1478. sada je izloženo u župnoj crkvi, dok su dva manja u Drugom svjetskom ratu konfiscirana u ratne svrhe. Stubište je zvonika drveno.

Neka *Sveta Fuma* s vrha zvonika i kroz buduća stoljeća bdije nad gradom i blage ruke vodi *Spasu raspetom*, kako pjeva himna njoj u čast. (np)

*Mir, poštenje, trajnu slogu,
Vjeru, nadu, ljubav k Bogu
Čuvaj, Fumo, snagom svom
Gradu našem rovinjskom.*

REGINEX

Grubiši 20a, 52000 Pazin, Tel. 052 688 169

E-mail: reginex@reginex.hr

www.reginex.hr